

Rapport 124 | 2024 | ISSN 1891-8050 | ISBN 978-82-7970-154-5

Reinventering av dragehodeglansbille i 2022

Hallvard Elven

Rapport utgitt av

Naturhistorisk museum
Postboks 1172 Blindern
0318 Oslo
www.nhm.uio.no

Forfattere

Hallvard Elven

Tittel

Reinventering av
dragehodeglansbille i 2022

Sitering

Elven, H. 2024. Reinventering av
dragehodeglansbille i 2022.
Naturhistorisk museum Rapport
124. 83 sider.

Foto

Dragehodeglansbille *Meligethes
norvegicus*. Foto: Hallvard Elven

ISSN

1891-8050

ISBN

978-82-7970-154-5

Publiseringsform

PDF

Gradering

Åpen

Dato

25.01.2024

Prosjektleder

Hallvard Elven

Prosjektnummer

103657

Oppdragsgiver

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Oppdragsgivers ref

2022/12508 - 3

Reinventering av dragehodeglansbille i 2022

Hallvard Elven

Sammendrag

Naturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, utførte i 2022 en reinventering av den sterkt truede billearten dragehodeglansbille i kommunene Asker, Bærum og Oslo. Målet var å undersøke hvorvidt arten fortsatt finnes på de kjente lokalitetene samt å gjøre en tilstandsvurdering av lokalitetene. Prosjektet hadde videre som mål å identifisere aktuelle donor- og utsettingslokaliteter som forberedelse til en eventuell flytting av arten i 2023, samt å gi en kort statusoppdatering for dragehodeglansbille i Norge.

Reinventeringen viser at arten har hatt en dramatisk tilbakegang i de tre kommunene i løpet av de siste 5–10 årene. Arten ble bare gjenfunnet på halvparten av totalt 26 undersøkte lokaliteter. Arten kan ha blitt oversett på noen av lokalitetene, men undersøkelsen levner liten tvil om at arten reelt har forsvunnet fra mange lokaliteter.

Tørkesommeren 2018 fremstår som en sannsynlig hovedårsak til at arten har forsvunnet mer eller mindre samtidig fra mange lokaliteter, men den er neppe den eneste årsaken. Mange av lokaliteter er i gradvis og pågående forringelse. Hele 11 av 26 undersøkte lokaliteter ble vurdert å ha blitt mer eller mindre forringet sammenlignet med for fem til ti år siden. Flere av lokalitetene har blitt så forringet at billen i dag neppe har livsgrunnlag der. Årsakene er blant annet utbygging og andre inngrep, økt slitasje fra ferdsel, gjengroing og spredning av fremmede plantearter. Kun tre lokaliteter ble vurdert å ha fått bedre tilstand i løpet av de siste fem til ti årene.

Det anbefales å prøve å reintrodusere dragehodeglansbille til flere av de nå tomme lokalitetene. Videre foreslås det å sette ut arten i naturreservatet på Malmøya i Oslo. Billen er ikke funnet der tidligere, men lokaliteten fremstår som godt egnet som leveområde for arten. Aktuelle donorlokaliteter er først og fremst Oksenøya bruk og Storøykilen naturreservat i Bærum, hvor billen fortsatt har store populasjoner. Ved en eventuell utsetting på Brønnøya i Asker kan Pilodden tomt 41/14 og Vendelveien 4 på Brønnøya være aktuelle som donorlokaliteter.

Det anbefales videre å styrke de øvrige tiltakene for verne artens lokaliteter i indre Oslofjord. De viktigste tiltakene vil være å forhindre videre utbygging og andre inngrep som berører lokalitetene, begrense tråkk og ferdsel på lokaliteter som ligger i friområder, samt å bekjempe fremmede plantearter og foreta sporadisk slått og rydding av trær/busker på lokalitetene. En utfordring er at de aller fleste lokalitetene ligger på privat grunn hvor forvaltningen har begrenset spillerom. Dersom man ønsker å snu tilbakegangen hos dragehodeglansbille, kommer man likevel ikke utenom å gjøre tiltak også på disse lokalitetene.

Innhold

1	Innledning	8
1.1	Bakgrunn	8
2	Metodikk	11
2.1	Felt- og labmetodikk	11
2.2	Lokaliteter	11
2.3	Aktuelle utsettingslokaliteter	12
3	Resultater	13
3.1	Generelt	13
3.2	Reinventering og tilstandsvurdering av kjente populasjoner	13
3.3	Vurdering av aktuelle donor- og utsettingslokaliteter	15
3.3.1	Ekebergskråningen	16
3.3.2	Malmøya	18
3.3.3	Andre potensielle utsettingslokaliteter	18
3.3.4	Aktuelle donorlokaliteter	18
4	Diskusjon	21
4.1	Statusoppdatering for dragehodeglansbille i Norge pr. 2022	21
5	Konklusjon	23
5.1	Konklusjon og anbefalinger	23
6	Litteratur	28
7	Appendiks A1	30
7.1	Bleikøya, Bleikøya vest 1	32
7.2	Bleikøya, Bleikøya naturreservat	34
7.3	Hovedøya, sydspissen	36
7.4	Hovedøya, østsiden	38
7.5	Nakkholmen	40
7.6	Brønnøya, Furuholmsveien 24	42
7.7	Brønnøya, Ladeveien 1	44

7.8	Brønnøya, Ladeveien 11 _____	46
7.9	Brønnøya, naturreservatet _____	48
7.10	Brønnøya, Ostsundveien 4 _____	50
7.11	Brønnøya, Pilodden _____	52
7.12	Brønnøya, Slottsveien 2 _____	54
7.13	Brønnøya, Vendelveien 4 _____	56
7.14	Brønnøya, Viernveien 14 _____	58
7.15	Konglungen, Spireodden _____	60
7.16	Nesøya, Storenga _____	62
7.17	Kalvøya nordøst _____	64
7.18	Kalvøya, Båtbukta _____	66
7.19	Kalvøya, Kalvøya naturreservat _____	68
7.20	Lilleøya, Kirkegårdsenga _____	70
7.21	Lilleøya, Storøykilen naturreservat _____	72
7.22	Oksenøya, Oksenøya bruk _____	74
7.23	Ostøya, Golfbanene _____	76
7.24	Ostøya, Prinsen _____	78
7.25	Ostøya, Ringerikshaugene _____	80
7.26	Fornebu, Snarøya curlinghall _____	82

1.1 Bakgrunn

Naturhistorisk museum, Universitetet i Oslo (NHM), gjennomførte i 2022 flere tiltak rettet inn for å bevare den sterkt truede billearten dragehodeglansbille (*Meligethes norvegicus*) i kommunene Asker, Bærum og Oslo. Tiltakene ble utført på oppdrag fra Statsforvalteren i Oslo og Viken.

Dragehodeglansbille er monofag på plantearten dragehode *Dracocephalum ruyschiana* (VU). De voksne billene legger egg i blomsterknoppene til dragehode i mai/juni, og larvene utvikles inne i blomstene. Vertsplanten har status som prioritert art med egen handlingsplan (Direktoratet for naturforvaltning 2010), og har status som særlig norsk ansvarsart. Planten vokser i baserik, grunnlendt slåtte- og naturbeitemark og i naturlig åpen, grunnlendt kalkmark, naturtyper som både er blant de mest artsrike og blant de mest truede i Norge. Planten forekommer på Østlandet i et bånd som strekker seg fra den ytre delen av Oslofjorden gjennom Oslo-området og videre nordover langs de store dalførene i innlandet til Vågå.

Dragehodeglansbille er rødlistet som *sterkt truet* (EN) (Artsdatabanken 2021). Arten er ikke prioritert, men omfattes av handlingsplanen for dragehode (Direktoratet for naturforvaltning 2010). Dragehodeglansbille finnes i dag trolig bare i Norge og er dermed i høyeste grad en norsk ansvarsart. I Handlingsplanen nevnes et gammelt, usikkert funn av arten angitt å stamme fra Nord-Tyskland, men det er ikke gjort nyere funn utenfor Norge, og man antar at arten nå bare finnes her. Billen har langt snevrere utbredelse enn vertsplanten og er bare funnet i de åtte kommunene Moss, Frogn, Asker, Bærum, Oslo, Hole, Ringerike og Gran (**Figur 2**). Arten er trolig

betydelig mer varmekjær enn vertsplanten da den bare finnes i de varmeste delene av vertsplantens utbredelsesområde. Totalt er billen kjent fra cirka 45 lokaliteter, litt avhengig av hvordan lokalitetene telles (**Tabell 1**). Kjerneområdet for arten er kommunene Oslo, Asker og Bærum, hvor arten er kjent fra 30 lokaliteter (**Figur 3**). Den er også utbredt i Hole og Ringerike (ni kjente lokaliteter). Utover dette er arten kjent fra øya Bile i Moss (to lokaliteter), fra Lågøya i Frogn (én lokalitet) og fra Røyken i Gran (tre lokaliteter).

Dragehodeglansbille har vært kjent fra Norge i nesten 100 år. Det første funnet ble gjort på Snarøya i Bærum i 1926, men det skulle ta et par tiår før man forsto at de innsamlede individene tilhørte en hittil ubeskrevet art. Først i 1959 ble arten beskrevet basert på typeserien fra Snarøya (Easton 1959). Deretter skulle det ta enda 30 år før det neste norske funnet ble gjort. Det ble gjort av den italienske glansbilleforskeren Paolo Audisio på Ostøya i Bærum i 1989. Først tidlig på 2000-tallet begynte man å lete mer aktivt etter arten, og de fleste lokalitetene man kjenner til har blitt funnet i løpet av de siste 20 årene (Direktoratet for naturforvaltning 2010, Endrestøl et al. 2005, Endrestøl et al. 2006, Endrestøl et al. 2007, Endrestøl et al. 2011, Elven 2011, Elven 2012, Elven & Hansen 2014, Elven et al. 2016a, Elven et al. 2016b, Elven & Bengtson 2017, Elven & Hansen 2018, Elven & Pavels 2021, Olberg & Lønnve 2021, Olberg & Lønnve 2022). Dette gjør det vanskelig å si noe om artens bestand i tidligere tider, men man må anta at dagens populasjon er betydelig mindre enn den var, tatt i betraktning at svært mye av artens aktuelle leveområder i indre Oslofjord har blitt bygget ned i løpet av de siste hundre årene.

Flertallet av de kjente lokalitetene er i dag under press fra blant annet utbygging, gjengroing og

spredning av fremmede plantearter. Kun 16 av de 45 kjente lokalitetene befinner seg helt eller delvis på offentlig eid grunn, og kun ni lokaliteter befinner seg i verneområder. De øvrige befinner seg på ulike typer privat grunn slik som hustomter, hyttetomter og gårdstomter. Dette skaper utfordringer i forhold til å forvalte og sikre arten. Selv om vertsplanten dragehode har status som prioritert art og i prinsippet er lovbeskyttet mot alle former for skade, har flere lokaliteter med dragehodeglansbille blitt forringet som følge av utbygging bare i løpet av de siste fem årene. Flere andre står i fare for å bli det i nær fremtid.

Kystområdene i indre Oslofjord er i svært rask endring, og leveforholdene kan på kort tid endre seg i negativ retning for artene som finnes der. Forut for denne undersøkelsen fantes det svært få funn av dragehodeglansbille av helt ny dato fra indre Oslofjord. Fra Oslo kommune forelå det ingen funn etter 2015, og fra Asker og Bærum ingen sikre funn etter 2018. Det ga grunn til bekymring for at arten kunne ha gått tilbake i løpet av de siste årene.

Ett forhold ga særlig grunn til bekymring for artens situasjon. I 2018 opplevde Norge en ekstrem tørkesommer som rammet de grunnlendte kalktørrengene langs Oslofjorden særlig hardt. Tørken varte fra starten av mai til slutten av august, og medførte at dragehodeblomstringen på øyene og langs kysten så å si uteble den sommeren. Dette må nødvendigvis ha hatt store negative konsekvenser for eggleggingen og larveutviklingen hos dragehodeglansbille. Tørken i 2018 hadde utvilsomt potensial til å utradere lokale populasjoner av dragehodeglansbille. Fram til den foreliggende undersøkelsen hadde ingen undersøkt om dette faktisk hadde skjedd.

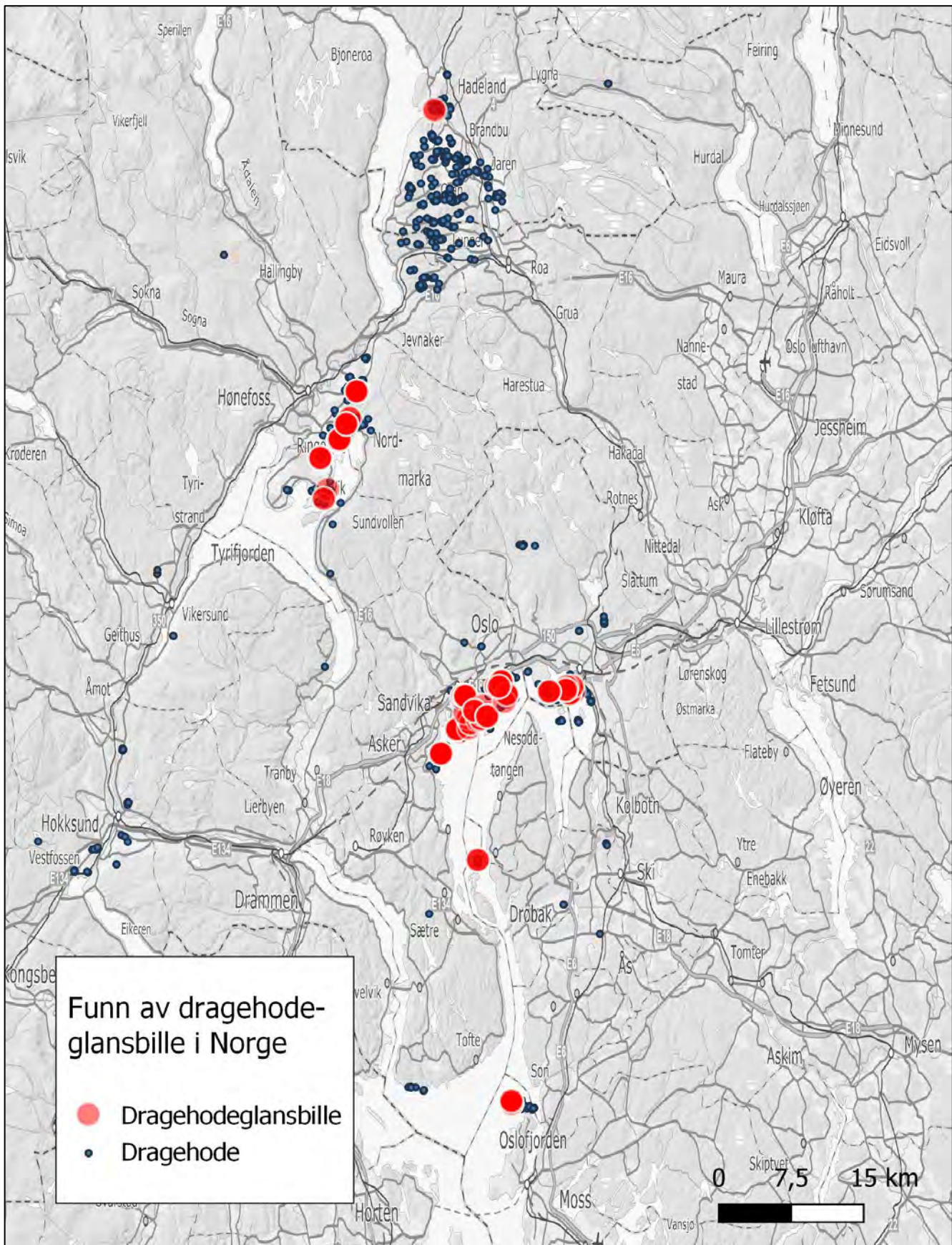
Disse forholdene dannet bakgrunnen for undersøkelsen i 2022. Hovedmålet med undersøkelsen var å reinventere de kjente lokalitetene for dragehodeglansbille i Asker, Bærum og Oslo, delvis for å undersøke hvorvidt billen fortsatt finnes på lokalitetene, og delvis for å gjøre en tilstands- og trusselvurdering for hver lokalitet. Undersøkelsen var begrenset til Asker, Bærum og Oslo av flere grunner, men blant annet at det er i disse kommunene at endringene skjer raskest og at behovet for en reinventering var størst. Undersøkelsen hadde videre som mål å identifisere egnede utsettings- og donorlokaliteter med tanke på en eventuell utsetting av arten i 2023. Hensikten med en slik utsetting vil

være å øke antallet populasjoner av arten ved å flytte individer fra eksisterende populasjoner til «tomme» lokaliteter hvor man mener forholdene ligger til rette for at arten vil kunne etablere seg. Til sist hadde undersøkelsen som mål å gi en kort oppsummering av artens status i Norge pr. 2022.

Parallelt med vår undersøkelse utførte stiftelsen Biofokus flere tiltak på dragehodeglansbille i 2022 (Olberg & Lønnve 2022). Resultatene fra deres arbeid har flere implikasjoner for vår undersøkelse, og deres arbeid er derfor referert i denne rapporten der det er relevant. Blant annet har vi og Biofokus undersøkt noen av de samme lokalitetene, og Biofokus' forsøk med bestands-telling av dragehodeglansbille på utvalgte lokaliteter i Bærum har hjulpet oss å identifisere aktuelle donorlokaliteter for en eventuell utsetting. Andre personer har også gjort funn av dragehodeglansbille i 2022 (**Tabell 2**), og deres funn er også tatt med i denne rapporten.

Figur 1: Dragehodeglansbille på dragehode.
Foto: Hallvard Elven

Figur 2: Kjente funn av dragehodeglansbille i Norge. Arten er kjent fra cirka 45 lokaliteter, litt avhengig av hvordan lokalitetene telles. Kjerneområdet er bunnen av Oslofjorden, hvor arten har cirka 30 lokaliteter fordelt på kommunene Asker, Bærum og Oslo. Kartgrunnlag: Kartverket.

2.1 Felt- og labmetodikk

Feltarbeidet ble utført av Hallvard Elven og Håkon Krogrud mellom 27. mai og 15. juni 2022. Dette tilsvarte perioden fra dragehode sto i knopp til planten sto i full blomst. Dragehodeglansbille ble lett etter visuelt på vertsplanten samt ved lett slaghåving av vertsplanten og vegetasjonen rundt. Dragehode er en prioritert art og er fredet mot alle former for skade. Det ble følgelig lagt stor vekt på å ikke skade plantene under søket.

Opptil fire individer av billen ble samlet inn fra hver lokalitet. På de fleste lokalitetene ble det ikke samlet mer enn 1–3 biller. Dragehodeglansbille kan i praksis ikke bestemmes sikkert i felt da det finnes flere svært like forvekslingsarter. Det er derfor helt nødvendig å samle inn individer av arten for sikker bestemmelse under stereolupe. Ofte vil en ganske høy andel av glansbillene man finner tilhøre andre arter. Hvis mulig bør man derfor også samle inn flere individer fra hver lokalitet for å øke sannsynligheten for å fange opp riktig art. Individene ble bestemt på en kombinasjon av genitalienes og framskinneleggens utforming (Easton 1959). De ble deretter montert på papp, nålet og deponert i insektsamlingen ved NHM.

Lokalitetene ble fotodokumentert, og tilstanden til hver lokalitet ble vurdert med vekt på hevdtilstand, fremmede arter og andre trusler. Antallet dragehodekloner ble grovt anslått, men vi hadde ikke som mål å foreta en grundig telling av dragehodebestandene. Det skyldes først og fremst at perioden hvor søket etter billen foregikk ikke er den beste tiden å telle plantene på. Billene

bør fortrinnsvis letes etter mens plantene står i knopp, mens telling av plantene helst bør foregå noe senere i sesongen når plantene står i full blomst. Blomstringsstadiene hos dragehode er i lokalitetsomtalen beskrevet som følger: grønn knopp -> rød knopp -> blå knopp -> full blomst. Dragehodeglansbille er mest tallrik og dermed lettest å finne fra blomstene står i middels stor (rød) knopp til de er i ferd med å springe ut.

Lokalitetene ble også vurdert med henblikk på endring over de siste fem til ti årene. Forfatteren har besøkt de fleste av disse lokalitetene i løpet av perioden 2010 – 2022, og vurderingen er basert for det meste på forfatterens egne notater og bilder av lokalitetene før og nå. I tillegg har historiske fly- og satellittbilder fra Google Earth blitt brukt til å vurdere større endringer i biotopene.

2.2 Lokalteter

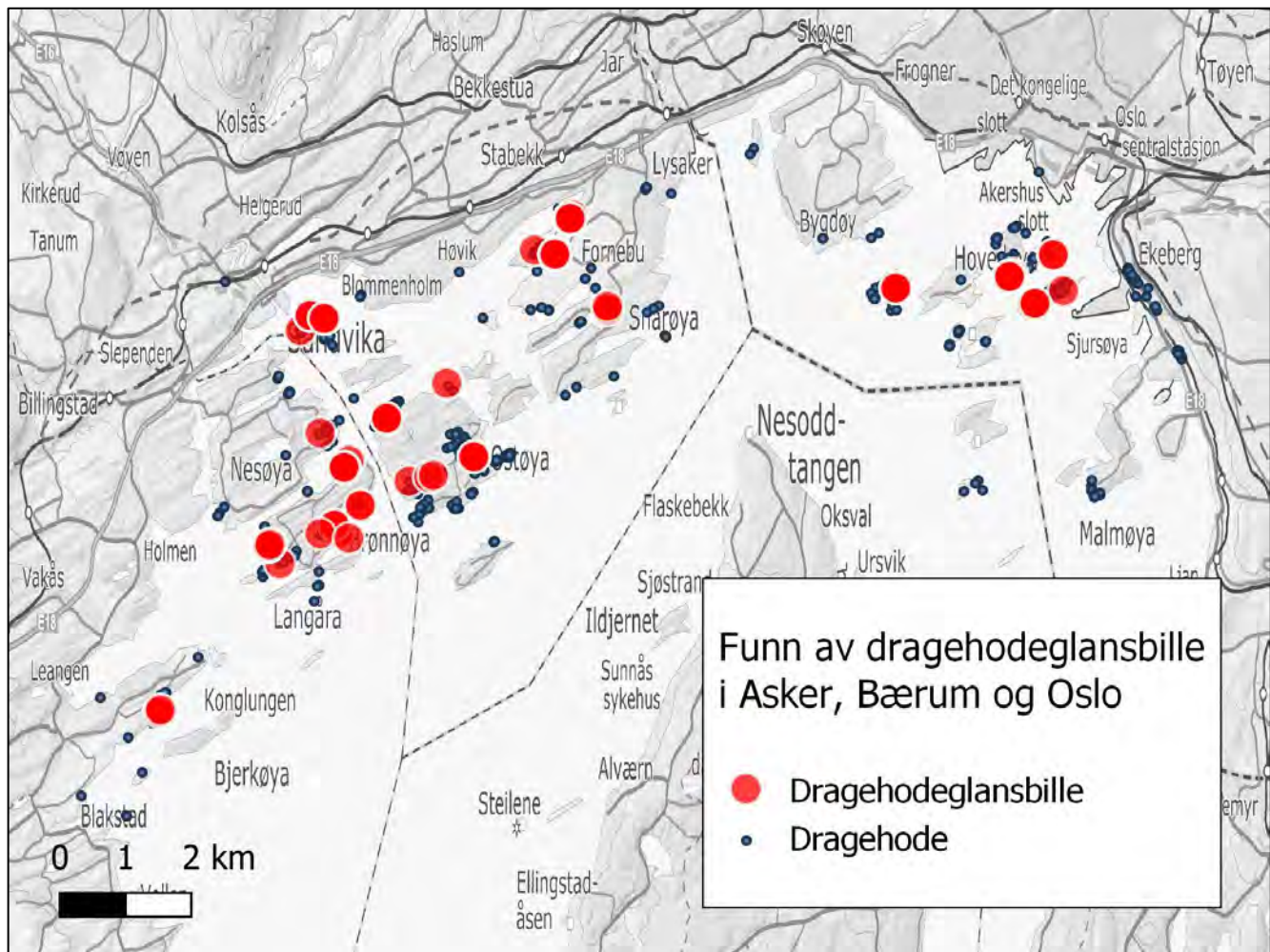
Totalt ble 24 kjente lokaliteter for dragehodeglansbille i Asker, Bærum og Oslo undersøkt av NHM i 2022. Samtidig ble to nye lokaliteter for arten oppdaget av andre personer i 2022, slik at det til sammen ble undersøkt 26 lokaliteter i de tre kommunene (av totalt 30 kjente). De to nyoppdagede lokalitetene var henholdsvis Båtbukta på Kalvøya i Bærum, som ble oppdaget av Biofokus (Olberg & Lønnve 2022), og Møllerenga på Ostøya i Bærum, som ble oppdaget av Gunnar Engan (Artsobservasjoner). De fire lokalitetene som *ikke* ble besøkt var «Bleikøya vest 2» på Bleikøya, Skroteplassen og Klovodden på Ostøya, samt typelokaliteten på Snarøya hvor arten første gang ble funnet. På både Ostøya og

Bleikøya ble flere andre lokaliteter undersøkt. Typelokaliteten på Snarøya vet man ikke sikkert hvor lå, og lokaliteten er med all sannsynlighet gått tapt som følge av utbygging.

arten i 2023. Dragehodeglansbille har aldri blitt funnet på disse to lokalitetene, men begge lokalitetene har stor bestand av dragehode og fremstår som aktuelle kandidater for en eventuell utsetting.

2.3 Aktuelle utsetningslokaliteter

Ekebergskråningen og Malmøya i Oslo ble undersøkt med tanke på en eventuell utsetting av

Figur 3: Kjente funn av dragehodeglansbille i Asker, Bærum og Oslo kommuner. Kartet dekker undersøkelsesområdet i indre Oslofjord. Dragehodeglansbille er kjent fra cirka 30 lokaliteter i dette området, litt avhengig av hvordan lokalitetene telles. Alle lokalitetene ligger i kalkområdene på øyene og langs kysten. Noen få funn med kartusikkerhet større enn 100 meter er utelatt fra kartet, deriblant de to første norske funnene av arten fra henholdsvis Snarøya i 1926 og Ostøya i 1989. Kartgrunnlag: Kartverket.

3.1 Generelt

Figur 4, Figur 5, Figur 6 og **Figur 7** viser undersøkelsesområdet i Asker, Bærum og Oslo med angivelse av positive og negative funn av dragehodeglansbille i 2022. **Tabell 1** lister kjente lokaliteter for dragehodeglansbille med angivelse av positive og negative funn i 2022. **Tabell 2** lister alle kjente funn av dragehodeglansbille i Norge. **Appendiks A1** inneholder lokalitetsomtaler for 26 lokaliteter i Asker, Bærum og Oslo.

3.2 Reinventering og tilstandsvurdering av kjente populasjoner

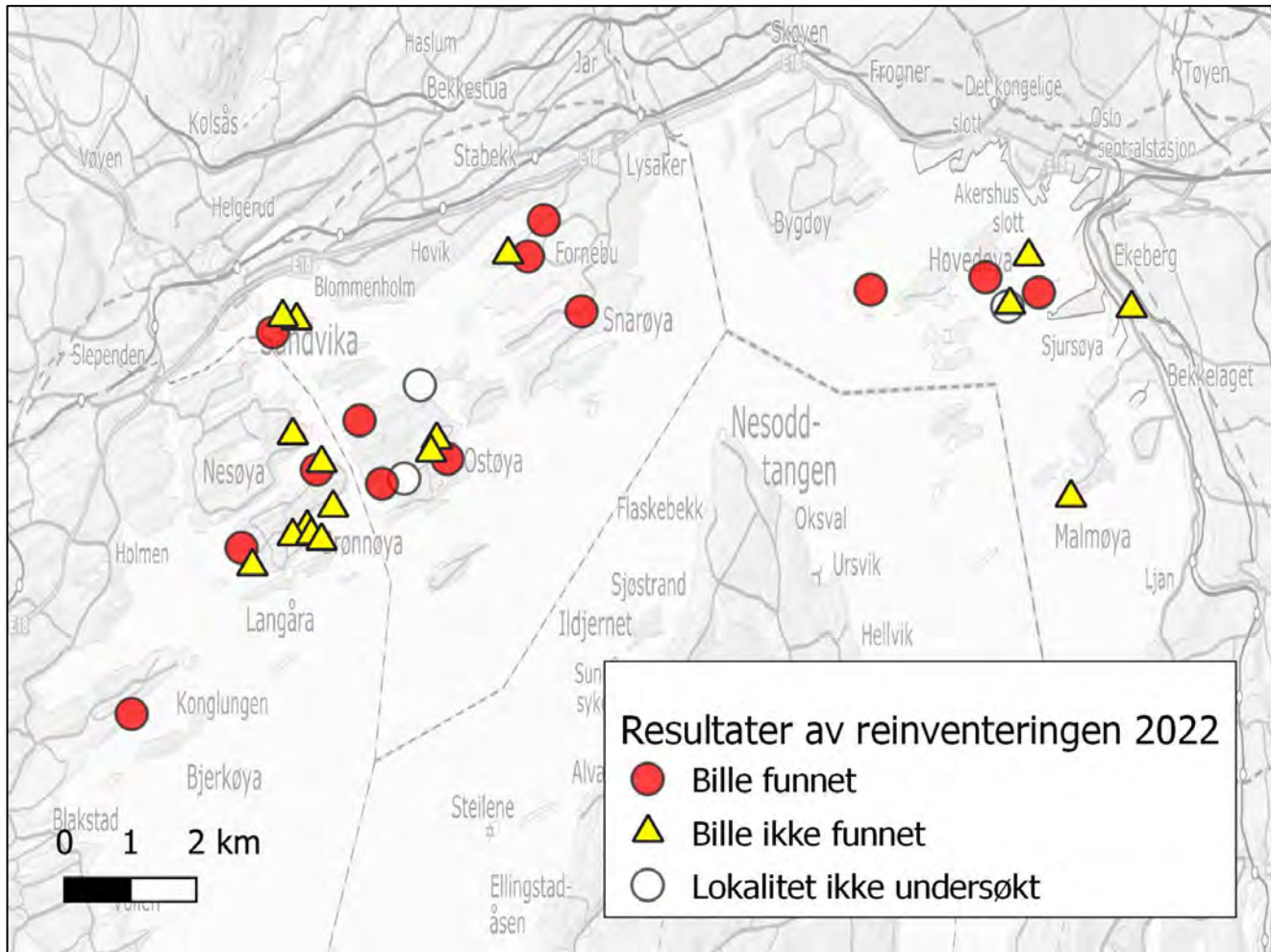
Dragehodeglansbille ble bare funnet på 13 av de totalt 26 undersøkte lokalitetene i Asker, Bærum og Oslo. Resultatet tyder på at arten har hatt en dramatisk tilbakegang i de tre kommunene, og at denne tilbakegangen har funnet sted i løpet av de siste fem til ti årene. På enkelte av de undersøkte lokalitetene er det meget mulig at vi overså arten, men flere av de aktuelle lokalitetene ble enten besøkt av oss flere ganger eller ble undersøkt av både oss og Biofokus med samme resultat.

De 13 lokalitetene hvor billen ikke ble gjenfunnet hadde typisk små bestander med dragehode (gjerne bare rundt ti kloner). Flere av lokalitetene har blitt merkbart forringet i løpet av de siste fem til ti årene, enten som resultat av utbygging, slitasje, gjengroing eller spredning av fremmede plantearter. Enkelte av lokalitetene har blitt så redusert at billen i dag neppe har livsgrunnlag der. Dette gjelder særlig på Brønnøya og Nesøya i Asker, hvor billen bare ble gjenfunnet på to av ti kjente lokaliteter. Samtidig har rundt halvparten av de 13 lokalitetene fortsatt god hevdtilstand og

en tilsynelatende stabil populasjon med dragehode. Det tyder på at billen har forsvunnet som følge av en enkelthendelse som har rammet flere lokaliteter samtidig. Vi anser det som mest sannsynlig at billen forsvant fra disse lokalitetene som følge av ekstremtørken i 2018. Dragehodebestandene på disse lokalitetene har tilsynelatende klart å komme seg igjen etter tørken, mens billen etter alt å dømme ikke har returnert.

De 13 lokalitetene hvor billen ble funnet i 2022 hadde typisk relativt store bestander av dragehode (>20 kloner). Rundt halvparten av lokalitetene har stabil – og i ett tilfelle faktisk litt forbedret – hevdtilstand sammenlignet med for fem til ti år siden. På rundt halvparten av lokalitetene mener vi imidlertid å kunne se en svak forringelse. De viktigste årsakene er utbygging, gjengroing, diverse inngrep på lokalitetene, samt økt slitasje på de lokalitetene som ligger på populære utfartssteder. På noen av lokalitetene synes dragehodebestanden å ha gått tilbake uten at det er noen opplagt årsak til det. Det gjelder først og fremst Bleikøya naturreservat i Oslo samt Pilodden tomt 41/458 på Brønnøya.

Totalt 11 av de 26 undersøkte lokalitetene opplever i dag en pågående forringelse. De viktigste årsakene er gjengroing samt slitasje fra ferdsel, men i noen tilfeller også utbygging og andre inngrep. Bare to lokaliteter ble vurdert å ha hatt en positiv utvikling de siste fem til ti årene. I Vendelveien 4 bekjemper eierne fremmedarter på tomta. På Kirkegårdsenga på Lilleøya har man gjenopptatt skjøtsel på en dragehodeeng som inntil nylig var kraftig gjengrodd. Imidlertid har nærområdet rundt enga samtidig blitt kraftig forringet som følge av etableringen av en minnelund. Elleve lokaliteter later til å ha holdt

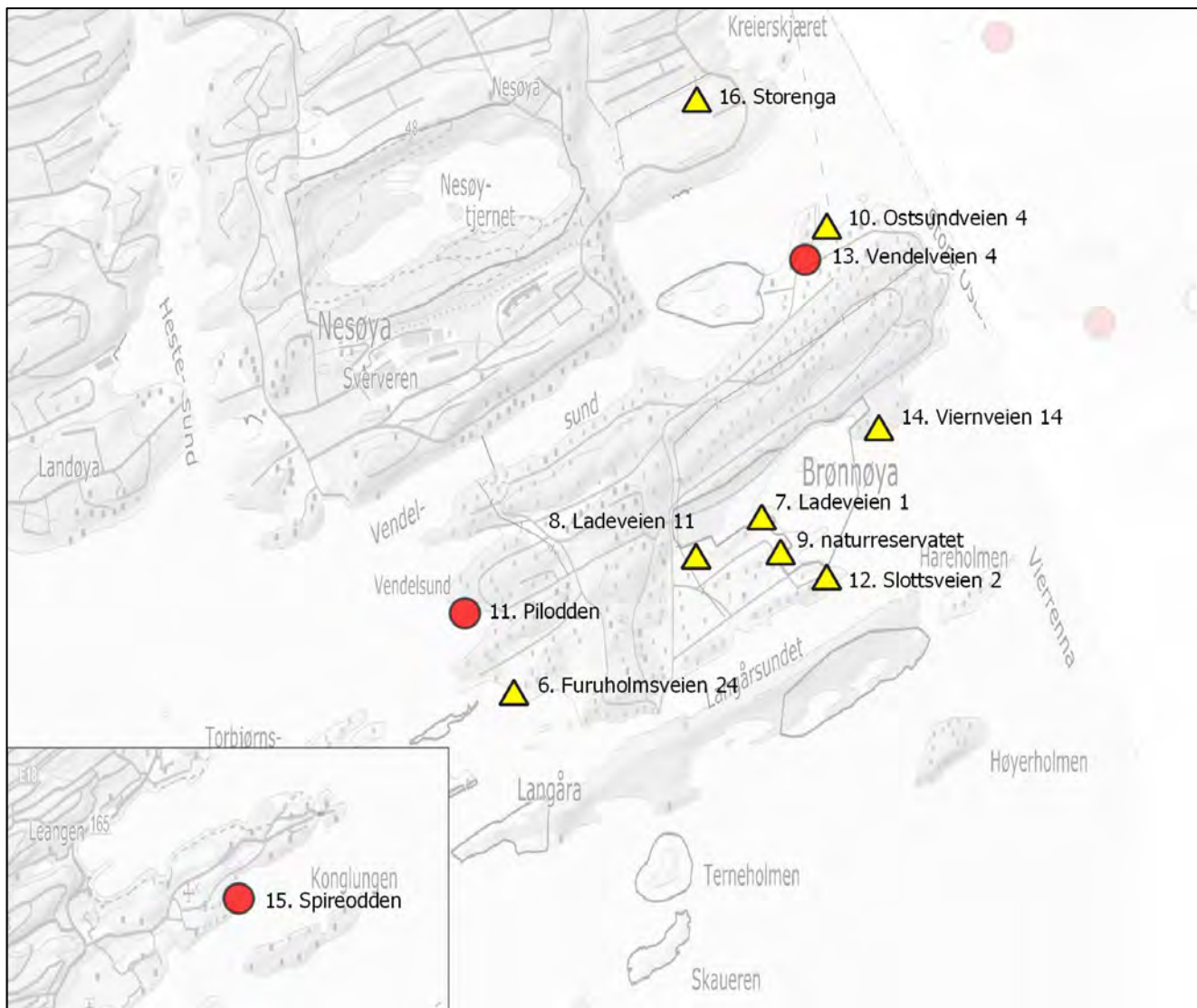

Figur 4: Resultater av reinventeringen i 2022. Røde sirkler angir lokaliteter hvor dragehodeglansbille ble funnet i 2022 (13 lok). Gule trekkanter angir lokaliteter hvor arten ikke ble funnet (17 lok). Arten er fra før kjent fra 13 av disse lokalitetene, men ikke fra Ekebergskrånningen, Malmøya eller to av de undersøkte lokalitetene på Ostøya. Hvite sirkler angir lokaliteter hvor det ikke ble gjort søk etter arten (3 lok). Én kjent lokalitet (Snarøya) er ikke vist i kartet da man ikke vet akkurat hvor lokaliteten lå. Kartgrunnlag: Kartverket.

seg relativt stabile de siste fem til ti årene, mens to lokaliteter ikke har blitt vurdert da de ikke ble undersøkt av NHM i 2022.

For ni lokaliteter er det identifisert sannsynlige fremtidige trusler. I Oslo har Statsbygg signalisert at de ønsker å selge sine arealer på blant annet Bleikøya og Nakkholmen (NTB 2019). Hvis dragehodelokalitetene på disse øyene havner på private hender, blir det brått vanskeligere for forvaltningen å skulle følge opp, skjøtte og sikre lokalitetene. På Fornebu, Oksenøya og Lilleøya foregår det i dag storstilt utbygging som påvirker flere lokaliteter med dragehodeglansbille. Én av disse er «Trekantenga» ved Oksenøya Bruk. Denne lokaliteten huser trolig Norges – og dermed også Verdens – største populasjon av dragehodeglansbille. Mellom 2018 og 2022 har

det kommet opp blokkbebyggelse helt inntil enga mot syd. Det er uvisst hvordan utskygging fra de nye blokkene og økt tråkk og slitasje fra den voksende befolkningen i området vil påvirke lokaliteten over tid. På Brønnøya har én hytte-tomt med dragehode (Ladeveien 11) nylig blitt bygd ut, mens nabotomta (Ladeveien 9), som også har dragehode, planlegges utbygd. En annen privat tomt med dragehode på Brønnøya, Pilodden tomt 41/458, ble nylig ekspropriert av Asker kommune, ikke for å beskytte naturen der, men for å åpne tomte mer for friluftsliv og ferdsel. Kommunens plan involverer å legge en sti over dragehodelokaliteten, noe som med nødvendighet vil skade populasjonen.

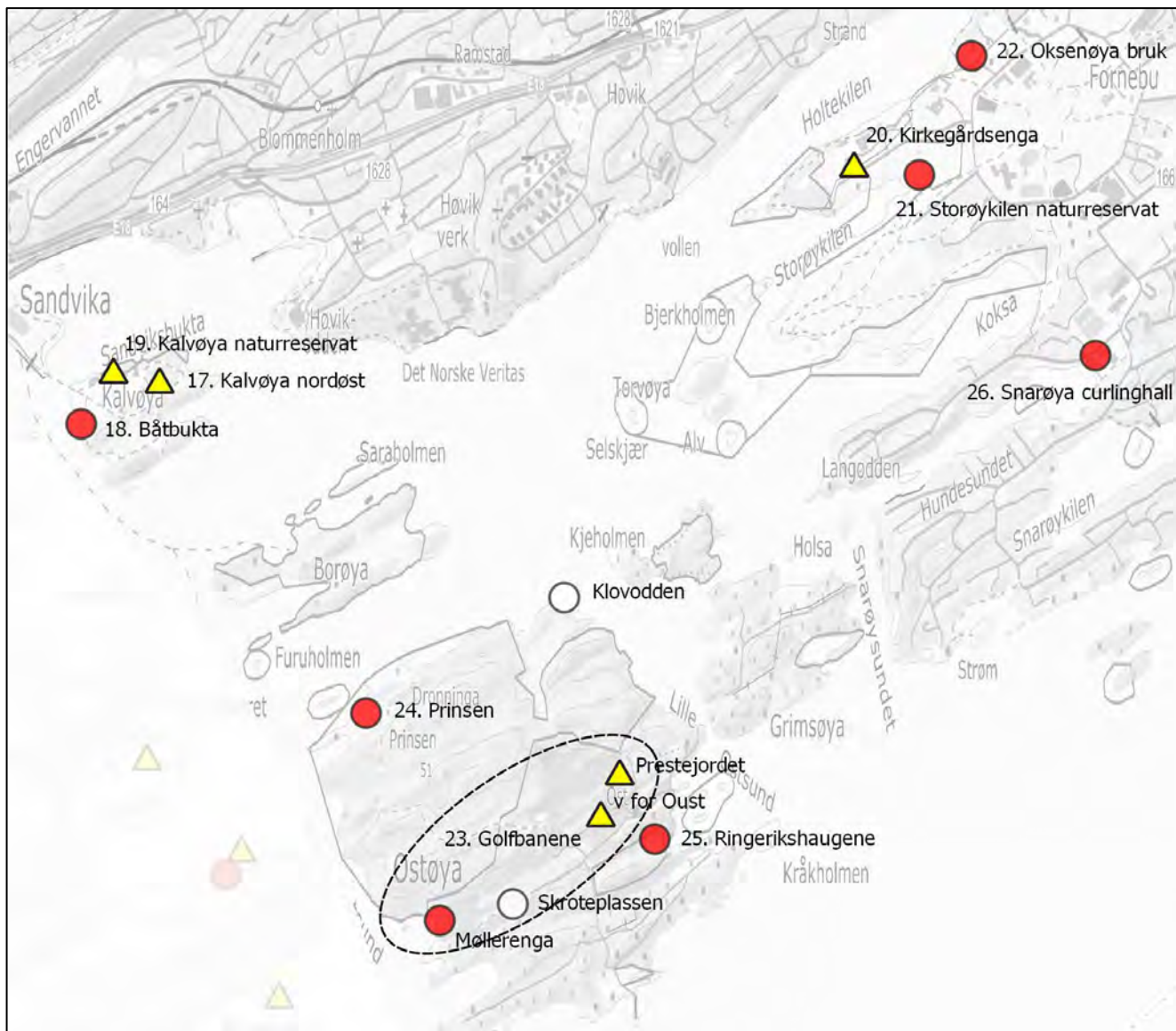
Figur 5: Undersøkellesområdet i Asker kommune. Røde sirkler angir lokaliteter hvor dragehodeglansbille ble gjenfunnet i 2022. Gule trekkanter angir lokaliteter hvor billen ikke ble gjenfunnet. Numrene refererer til lokalitetsomtalen i Appendiks A1. Kartgrunnlag: Kartverket.

3.3 Vurdering av aktuelle donor- og utsettingslokaliteter

Ekebergskrånningen og Malmøya i Oslo ble undersøkt av Hallvard Elven den 2. juni 2022. Formålet var delvis å vurdere hvorvidt de to lokalitetene kan egne seg som utsettingslokaliteter for dragehodeglansbille, og delvis å gjøre et nytt søk etter billen. Man bør være rimelig sikker på at billen ikke allerede finnes på lokaliteten før man eventuelt prøver å sette den ut. Begge disse lokalitetene peker seg ut som lovende utsettingssteder ved at de har bra bestander av dragehode, og ved at de begge ligger i naturreservater, noe som vil forenkle forvaltningen av eventuelle utsettingspopulasjoner. Begge lokalitetene har vært undersøkt

flere ganger tidligere uten at billen har blitt funnet. Billen ble heller ikke funnet i 2022.

Reinventeringen av kjente lokaliteter i 2022 har samtidig identifisert en rekke andre potensielle utsettingslokaliteter. Alle de 13 undersøkte lokalitetene hvor arten ikke ble gjenfunnet er i prinsippet kandidater som utsettingslokaliteter. En del av lokalitetene har imidlertid blitt så forringet at det ikke vil være noe poeng i å gjenintrodusere billen, i hvert fall ikke før man har gjennomført tiltak for å restaurere biotopen. På flere av lokalitetene kan det imidlertid være svært aktuelt å prøve å tilbakeføre arten allerede i 2023. Nedenfor listes de aktuelle utsettings- og donorlokalitetene slik de fremstår etter reinventeringen i 2022.

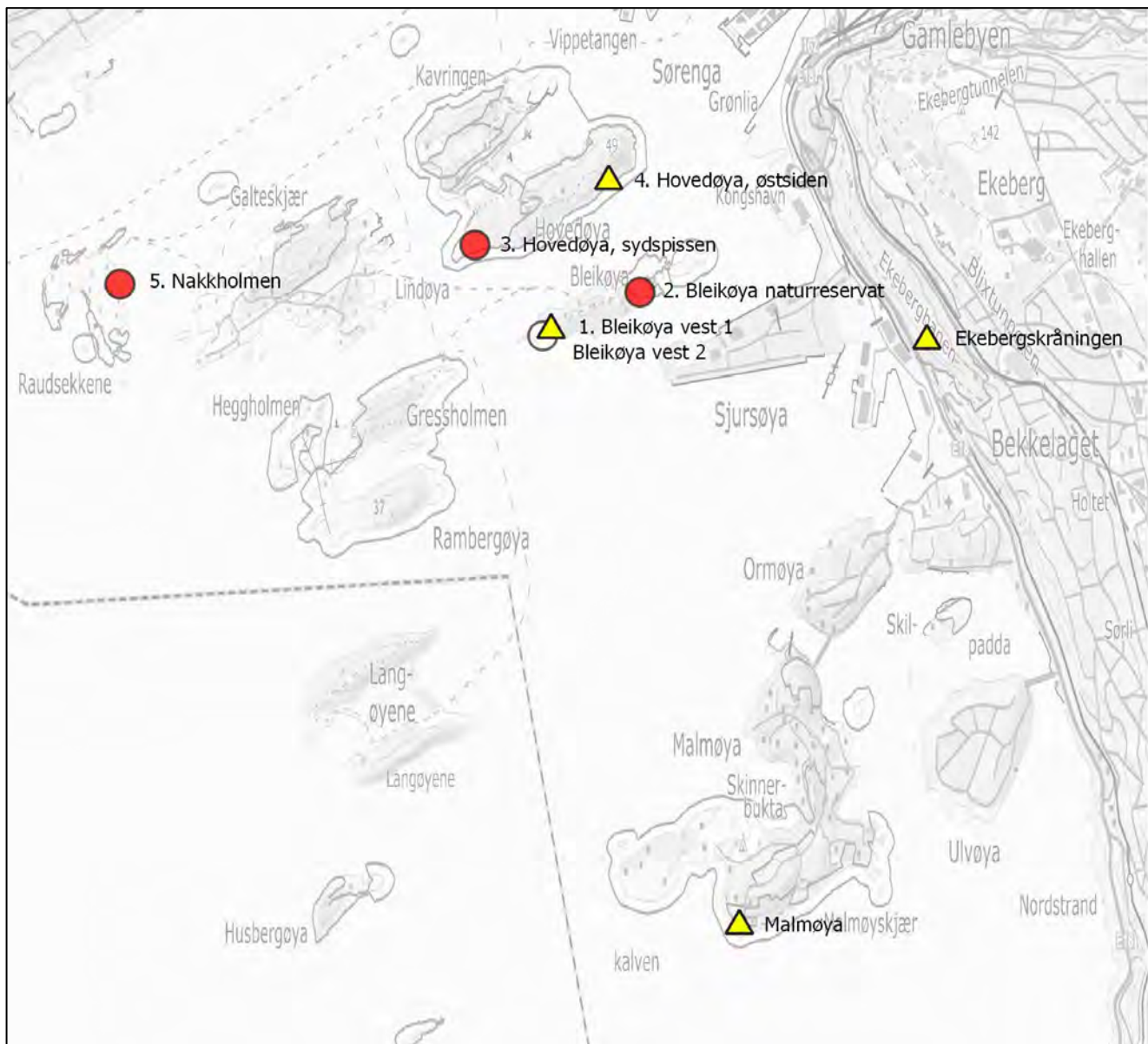

Figur 6: Undersøkellesområdet i Bærum kommune. Røde sirkler angir lokaliteter hvor dragehodeglansbille ble funnet/gjenfunnet i 2022. Gule trekkanter angir lokaliteter hvor billen ikke ble funnet. Hvite sirkler angir lokaliteter hvor arten ikke ble lett etter. Numrene refererer til lokalitetsomtalen i Appendiks A1. Kartgrunnlag: Kartverket.

3.3.1 Ekebergskrånningen

Lokaliteten huser den største dragehodepopulasjonen i regionen. Planten vokser spredt og stedvis rikelig over en strekning på 1 km i den vestvendte Ekebergskrånningen samt et stykke lenger syd i Bekkelagskrånningen. Undersøkelsen i 2022 ble i hovedsak begrenset til et felt med dragehode rett vest for Jomfrubråten, på koordinat 59,887565°N 10,767775°E (**Figur 8**). Feltet er kanskje det største sammenhengende feltet med dragehode i hele skrånningen. Cirka 100 store, frodige dragehodekloner vokser her innenfor et areal på cirka 20 x 20 meter i en bratt,

vestvendt lysning i åpen kalkfuruskog. Lokaliteten har blitt undersøkt for dragehodeglansbille flere ganger tidligere uten resultat. Under besøket i 2022 ble arten lett etter gjennom grundig visuelt søk på vertsplanten samt slaghåving av vegetasjonen. Billen ble ikke funnet, men noen få planter hadde bitemerker som er forenlige med dragehodeglansbille, men som også kan ha annet opphav. I tillegg til det nevnte dragehodefeltet, ble noen få dragehodeplanter lenger nord i Ekebergskrånningen sjekket.

Figur 7: Undersøkellesområdet i Oslo kommune. Røde sirkler angir lokaliteter hvor dragehodeglansbille ble gjenfunnet i 2022. Gule trekkanter angir lokaliteter hvor billen ikke ble funnet. På to av lokalitetene, Ekebergskrånningen og Malmøya, er billen heller ikke funnet tidligere. Disse to lokalitetene ble undersøkt som potensielle utsettingslokaliteter. Hvide sirkler angir lokaliteter hvor arten ikke ble lett etter. Numrene refererer til lokalitetsomtalen i Appendiks A1. Kartgrunnlag: Kartverket.

Lokaliteten er i moderat gjengroing. Det ble notert rikelig med oppskudd av osp akkurat der dragehodene vokser. Videre bærer lokaliteten preg av økt slitasje fra ferdsel, med mer tråkk og forsøpling enn tidligere samt spredte leir- og bålplasser.

Trass en viss forringing fremstår Ekebergskrånningen som godt egnet for en eventuell utsetting av dragehodeglansbille. Det store mysteriet er hvorfor arten ikke allerede finnes der. Skråningen har en meget stor dragehodepopulasjon fordelt på flere delpopulasjoner, og befinner seg bare en kilometer fra den nærmeste kjente populasjonen av dragehodeglansbille på

Bleikøya. Det er vanskelig å se for seg at dragehodeglansbille aldri har klart å spre seg naturlig til skråningen. Spørsmålet er om det er ukjente forhold ved Ekebergskrånningen som gjør den uegnet for dragehodeglansbille. Den bratte, vestvendte skråningen har en ganske annen topologi enn de fleste kjente lokalitetene for dragehodeglansbille, som tenderer til å være flatere og mer sydvendte. Man må holde muligheten åpen for at det kan finnes faktorer vi ikke kjenner til, for eksempel knyttet til temperatur, som gjør Ekebergskrånningen uegnet som utsettingslokalitet.

3.3.2 Malmøya

Lokaliteten ligger lengst syd på Malmøya, og består delvis av åpen, slakt sydvendt kalktørreng lengst i syd rundt Solnes, og delvis av bratte, vestvendte kalkberg nordover langs stranden fra Solnes mot Solvik. Dragehode vokser spredt over hele området, men det største feltet finnes i den åpne tørrengen ved Solnes. Her vokser hundrevis av dragehodekloner innenfor et areal på cirka 30 x 30 meter på koordinat 59,861792°N 10,751317°E (**Figur 9**). Lokaliteten har blitt sjekket for dragehodeglansbille flere ganger tidligere uten resultat. I 2022 ble det gjort grundige søk etter arten både visuelt og ved slaghåving både på hovedfeltet ved Solnes og langs klippene mellom Solnes og Solvik. Én glansbille ble funnet ved slaghåving, men denne viste seg å tilhøre en annen art. Noen få planter hadde bitemerker som er forenlige med dragehodeglansbille, men disse merkene kan også ha annet opphav.

Lokaliteten har meget god hevdtilstand og har ikke blitt synlig forringet i løpet av de siste fem til ti årene. Dragehodepopulasjonen er stor, med flere delpopulasjoner over en strekning på et par hundre meter. Topologien er svært lik den man finner på andre lokaliteter hvor dragehodeglansbille forekommer. Lokaliteten fremstår som tilsynelatende meget godt egnet for dragehodeglansbille og er en klar kandidat som utsettingslokalitet.

3.3.3 Andre potensielle utsettingslokaliteter

Flere av lokalitetene hvor billen ikke ble gjenfunnet fremstår som høyst aktuelle for utsetting. Dette er lokaliteter hvor dragehodepopulasjonen tilsynelatende holder seg nokså stabil, og hvor billens forsvinning trolig skyldes tilfeldigheter (mest trolig en følge av tørkesommeren 2018). En tilbakeføring av billen vurderes å ha god sannsynlighet for å lykkes. Flere av disse lokalitetene ligger på privat grunn, og en eventuell utsetting vil måtte skje i dialog med grunneierne.

Lokalitetene det gjelder er: Furuholmsveien 24, Ostsundveien 4, Slottsveien 2 og Viernveien 14 på Brønnøya. Kalvøya nordøst og Kalvøya naturreservat på Kalvøya. Kirkegårdsenga på Lilleøya.

På flere andre lokaliteter kan utsetting være aktuelt på sikt, men først etter at det er gjennomført tiltak for å restaurere biotopen. Lokalitetene dette gjelder er: Ladeveien 1, Ladeveien 11 og

naturreservatet på Brønnøya, samt Storenga på Nesøya.

3.3.4 Aktuelle donorlokaliteter

To lokaliteter på Fornebu i Bærum peker seg særlig ut som aktuelle donorlokaliteter: Oksenøya bruk (ofte kalt «Trekantenga»), samt Storøykilen naturreservat. Begge lokalitetene huser meget store populasjoner av dragehodeglansbille; Trekantenga huser trolig Norges største. Biofokus besøkte begge lokalitetene den 27. mai 2022 og talte da 316 individer av antatt dragehodeglansbille på Trekantenga og 159 individer i Storøykilen naturreservat (Olberg & Lønnve 2022). Begge tomtene eies av Statsbygg. Ved en eventuell utsetting på Brønnøya kan de to lokalitetene Pilodden tomt 41/14 og Vendelveien 4 på Brønnøya være aktuelle som donorlokaliteter. Disse populasjonene er trolig små, så det vil bare være aktuelt å flytte noen få biller om gangen herfra. Disse lokalitetene er dessuten private, så en eventuell flytting vil måtte skje i dialog med eierne.

Figur 8: Ekebergskrånningen. Den undersøkte lokaliteten syd i Ekebergskrånningen har en meget stor populasjon av dragehode. Foto: Hallvard Elven, 2. juni 2022.

Figur 9: Malmøya. Dragehode vokser rikelig i tørrenga lengst syd på Malmøya (bildet) samt spredt langs klippene mot nordvest. Foto: Hallvard Elven, 2. juni 2022.

Tabell 1: Oversikt over kjente lokaliteter av dragehodeglansbille i Norge. Arten er kjent fra cirka 45 lokaliteter, litt avhengig av hvordan lokalitetene telles. Tjueni av lokalitetene ble undersøkt i 2022, enten av NHM eller av andre. Den siste kolonnen angir hvorvidt billen ble funnet eller ikke på lokaliteten i 2022.

Lokalitet	Senterpunkt	Offentlig eie?	Vernet?	Lokalitetens utvikling siste 5-10 år	Funnetstatus bille i 2022
Innlandet fylke: Gran kommune					
Røykenvik, Rå, lokalitet 2*	60,430559°N 10,480503°E	Nei	Nei	-	Funnet
Røykenvik, Rå, lokalitet 3*	60,430732°N 10,480470°E	Nei	Nei	-	Funnet
Røykenvik, Tomt	60,429600°N 10,482100°E	Nei	Nei	-	Funnet
Oslo fylke: Oslo kommune					
Bleikøya, Bleikøya vest 1	59,888048°N 10,734845°E	Ja	Nei	Stabil	Ikke funnet
Bleikøya, Bleikøya vest 2	59,887788°N 10,734116°E	Ja	Nei	-	Ikke lett etter
Bleikøya, Bleikøya naturreservat	59,889705°N 10,742634°E	Ja	Ja	Forringet	Funnet
Hovedøya, sydspissen	59,891786°N 10,728176°E	Ja	Ja	Forringet	Funnet
Hovedøya, østsiden	59,894600°N 10,739900°E	Ja	Ja	Stabil	Ikke funnet
Nakkholmen	59,890066°N 10,697059°E	Ja	Nei	Stabil	Funnet

* = usikre funn (observasjon uten belegg).

Tabell 1 forts.

Lokalitet	Senterpunkt	Offentlig eie?	Vernet?	Lokalitetens utvikling siste 5-10 år	Funnstatus bille i 2022
Viken fylke: Asker kommune					
Brønnøya, Furuholmsveien 24	59,852300°N 10,529800°E	Nei	Nei	Stabil	Ikke funnet
Brønnøya, Ladeveien 1	59,857600°N 10,544600°E	Nei	Nei	Forringet	Ikke funnet
Brønnøya, Ladeveien 11	59,856413°N 10,540678°E	Nei	Nei	Forringet	Ikke funnet
Brønnøya, naturreservatet	59,856548°N 10,545737°E	Nei	Ja	Forringet	Ikke funnet
Brønnøya, Ostsundveien 4	59,866363°N 10,548453°E	Nei	Nei	Stabil	Ikke funnet
Brønnøya, Pilodden	59,854800°N 10,526850°E	Delvis	Nei	Forringet	Funnet
Brønnøya, Slottsveien 2	59,855800°N 10,548500°E	Nei	Nei	Stabil	Ikke funnet
Brønnøya, Vendelveien 4	59,865471°N 10,547162°E	Nei	Nei	Forbedret	Funnet
Brønnøya, Viernveien 14	59,860300°N 10,551600°E	Nei	Nei	Forringet	Ikke funnet
Konglungen, Spireodden	59,832150°N 10,497250°E	Nei	Ja	Stabil	Funnet
Nesøya, Storenga	59,870164°N 10,540646°E	Nei	Nei	Forringet	Ikke funnet
Viken fylke: Bærum kommune					
Kalvøya nordøst	59,885800°N 10,541600°E	Ja	Nei	Forringet	Ikke funnet
Kalvøya, Båtbukta	59,884148°N 10,535150°E	Ja	Nei	-	Funnet
Kalvøya, Kalvøya naturreservat	59,886200°N 10,537800°E	Ja	Ja	Stabil	Ikke funnet
Lilleøya, Kirkegårdsenga	59,894820°N 10,598830°E	Ja	Nei	Forbedret	Ikke funnet
Lilleøya, Storøykilen naturreservat	59,894560°N 10,604210°E	Ja	Ja	Stabil	Funnet
Oksenøya, Oksenøya bruk	59,899500°N 10,608500°E	Ja	Nei	Forringet	Funnet
Ostøya, Klovodden	59,877000°N 10,575000°E	Nei	Nei	-	Ikke lett etter
Ostøya, Møllerenga	59,863594°N 10,564808°E	Nei	Nei	-	Funnet
Ostøya, Prinsen	59,872188°N 10,558692°E	Nei	Ja	Stabil	Funnet
Ostøya, Ringerikshaugene	59,866992°N 10,582515°E	Nei	Ja	Stabil	Funnet
Ostøya, Skroteplassen	59,864284°N 10,570823°E	Nei	Nei	-	Ikke lett etter
Snarøya	Ukjent	-	Nei	-	Ikke lett etter
Fornebu, Snarøya curlinghall	59,887082°N 10,618756°E	Ja	Nei	Forringet	Funnet
Viken fylke: Frogn kommune					
Lågøya, eidet	59,733400°N 10,565900°E	Nei	Nei	-	Ikke lett etter
Viken fylke: Hole kommune					
Steinsletta, Mo	60,106400°N 10,270800°E	Nei	Nei	-	Ikke lett etter
Vik, Fekjær	60,068600°N 10,278000°E	Nei	Nei	-	Ikke lett etter
Vik, Tajet	60,077214°N 10,284654°E	Nei	Nei	-	Ikke lett etter
Åserud 1	60,122640°N 10,304008°E	Nei	Nei	-	Ikke lett etter
Åserud 2	60,123300°N 10,305600°E	Nei	Nei	-	Ikke lett etter
Åserud 3	60,124100°N 10,306400°E	Nei	Nei	-	Ikke lett etter
Viken fylke: Moss kommune					
Bile, midten	59,507020°N 10,628635°E	Ja	Nei	-	Ikke lett etter
Bile, nordenden	59,509412°N 10,628193°E	Ja	Nei	-	Ikke lett etter
Viken fylke: Ringerike kommune					
Haugsbygda, Berg	60,168400°N 10,338100°E	Nei	Nei	-	Ikke lett etter
Haugsbygda, Ultvedt 1	60,143800°N 10,325300°E	Nei	Nei	-	Ikke lett etter
Haugsbygda, Ultvedt 2	60,138200°N 10,318800°E	Nei	Nei	-	Ikke lett etter

4.1 Statusoppdatering for dragehodeglansbille i Norge pr. 2022

Dragehodeglansbille er vurdert til *sterkt truet* (EN) i Norsk rødliste for arter 2021. Begrunnelsen er i hovedsak artens begrensede geografiske utbredelse (Artsdatabanken 2021).

Dragehodeglansbille er i dag kjent fra cirka 45 lokaliteter fordelt på tre fylker og åtte kommuner. Lokalitetene er ofte svært små, gjerne bare noen kvadratmeter. I Norsk rødliste er artens kjente forekomstareal estimert til 76 kvadratkilometer. Dette tallet er imidlertid basert på en formel som regner 2 x 2 km forekomstareal rundt hver prikk på kartet. Om man tar utgangspunkt i det faktiske arealet bevokst med dragehode på de kjente lokalitetene, vil et svært grovt anslag over artens leveareal i Norge ligge nærmere 5 000 kvadratmeter, tilsvarende et område på 70 x 70 meter. Uansett hvordan man ser på det, har arten en svært begrenset forekomst totalt sett, og de enkelte lokalitetene er som oftest svært sårbare for selv små inngrep eller påvirkninger siden arealet med dragehode ofte er svært lite.

Reinventeringen i 2022 tyder på at arten har opplevd en markant tilbakegang bare i løpet av de siste fem til ti årene. Arten ser ut til å ha forsvunnet omtrent samtidig fra kanskje så mange som halvparten av lokalitetene i indre Oslofjord. Den ekstreme tørkesommeren 2018 fremstår som den mest sannsynlige hovedårsaken. Ekstreme tørkesommerer er et naturlig fenomen, og utgjør i seg selv ingen katastrofe for de grunnlendte tørrbakkesamfunnene som dragehode og dragehodeglansbille inngår i.

Tørrbakkebiotopen er godt rustet til å tåle tørke, og er trolig faktisk avhengig av sporadisk tørke for å holde seg åpen. Under normale forhold, og med tiden til hjelp, vil billen selv være i stand til å rekolonisere de tomme lokalitetene ved at individer sprer seg fra overlevende populasjoner i områdene rundt. Problemet oppstår når artens populasjoner har blitt så små og så fragmenterte at den ikke på egen hånd klarer å spre seg mellom arealene. Man må anta dette er situasjonen for dragehodeglansbillen i dag. Tatt i betraktning artens svært sårbare status generelt, anbefaler vi at man hjelper arten å rekolonisere de tomme arealene ved å flytte individer fra gjenværende populasjoner.

Undersøkelsen har også vist at mange av artens levesteder er i forringelse. Av 26 undersøkte lokaliteter ble 11 vurdert å ha fått dårligere tilstand i løpet av de siste fem til ti årene, mens bare to har fått forbedret tilstand. De lokalitetene som befinner seg i verneområder har klart seg noe bedre enn de som ligger utenfor, men undersøkelsen har vist at heller ikke disse er trygge mot forringelse, inkludert forringelse som skyldes menneskelige inngrep. I naturreservatet på Brønnøya har økt ferdsel og slitasje ført til at dragehodebestanden har gått sterkt tilbake, og oppføringen av en benk midt i den største dragehodebestanden i reservatet har bidratt til å forverre situasjonen og har muligens utryddet billen fra lokaliteten. Den pågående forringelsen av dragehodeglansbillens lokaliteter i indre Oslofjord kan på sikt føre til at arten forsvinner fra de fleste, om ikke alle lokalitetene i regionen.

Artens lokaliteter utenfor indre Oslofjord ble ikke undersøkt i dette prosjektet og blir derfor ikke diskutert nøye. Disse lokalitetene er imidlertid utsatt for mindre press fra både utbygging,

ferdsel og fremmede plantearter enn lokalitetene i og rundt hovedstanden. Lokalitetene utenfor indre Oslofjord ble heller ikke så hardt rammet av tørken i 2018. Vi antar at billen greide seg bedre på disse stedene. Samtidig må man anta at også mange av lokalitetene utenfor hovedstadsområdet opplever en gradvis forringelse. Viktige, negative påvirkningsfaktorer utenfor hovedstadsområdet er gjødselpåvirkning av åkerholmer, åkerkanter og annen tidligere ugjødslet, grunnlendt mark, intensivt beite, opphør av slått eller beite med påfølgende gjengroing med høy engvegetasjon eller skog, samt overdreven kantslått langs veier og i veiskjæringer. Flere av de kjente lokalitetene i Hole og Ringerike var i forringelse allerede da de ble funnet for 10–15 år siden, og det er ingen ting som tilsier at situasjonen har forbedret seg for disse lokalitetene.

Søk etter arten i nye områder de siste årene har flyttet både nord- og sydgrensen for dragehodeglansbille et godt stykke. I 2020 ble nordgrensen flyttet tre mil nordover, fra Haugsbygda i Ringerike til Røykenvik i Gran (Elven & Pavels 2021). I 2021 ble sydgrensen flyttet 2,5 mil sydover, fra Lågøya i Frogn til Bile i Moss (Olberg & Lønnve 2021).

Syd for Oslo forekommer dragehode ganske spredt og fragmentert. De fleste lokalitetene syd for Oslo har allerede blitt sjekket for dragehodeglansbille, og det finnes neppe mange uoppdagede lokaliteter i dette området.

Hadeland-området, som deles mellom kommunene Gran, Jevnaker og Lunner, har imidlertid stort potensial for uoppdagede populasjoner av dragehodeglansbille. Vertsplanten er i senere år blitt påvist på flere titalls nye lokaliteter spredt over hele Hadeland. Foreløpig er billen bare påvist med sikkerhet på én lokalitet i dette området: ved Tomt i Røykenvik i Gran (Elven & Pavels 2021). I 2022 fant Biofokus trolig arten på ytterligere to lokaliteter et par hundre meter lenger nord, ved gården Rå, men bestemmelsen må anses som noe usikker da det ikke ble tatt belegg av arten (Olberg & Lønnve 2022). Arten har blitt lett etter på minst tyve andre dragehode-lokaliteter spredt over hele Hadeland uten at man har funnet den flere steder (Direktoratet for naturforvaltning 2010, Elven 2011, Elven & Pavels 2021, Olberg & Lønnve 2021, Olberg & Lønnve 2022). Billen forekommer åpenbart svært lokalt og fåtallig på Hadeland. Dette området fremstår ikke som viktig for arten i dag, men med

et gradvis varmere klima vil Hadeland kanskje kunne bli mer egnet som leveområde for dragehodeglansbille etter hvert, samtidig som lokalitetene i indre Oslofjord trolig vil bli stadig mindre egnet for arten som følge av press fra mange kanter.

Vertsplanten forekommer også lenger nord på Østlandet, først og fremst langs Mjøsa, i Gudbrandsdalen og i Valdres. Billen har vært lett etter i disse områdene uten suksess (Direktoratet for naturforvaltning 2010, Elven 2012). Man må anta at disse områdene er klimatisk ugunstige for billen, men foreløpig vet man ikke akkurat hvilke klimafaktorer som er mest avgjørende for artens utbredelse i Norge. Planten forekommer også flere steder i Drammen, Øvre Eiker og Modum. Disse områdene har definitivt potensial for billen, men det har også vært lett etter den på flere lokaliteter i dette området uten suksess (Direktoratet for naturforvaltning 2010, Elven pers. obs.).

5.1 Konklusjon og anbefalinger

Dragehodeglansbille ser ut til å ha hatt en markant tilbakegang de siste årene, i hvert fall innenfor undersøkelsesområdet i Asker, Bærum og Oslo. I løpet av få år later arten til å ha forsvunnet fra opp mot halvparten av de undersøkte lokalitetene. Tørkesommeren 2018 fremstår som en sannsynlig hovedårsak til den brå og synkrone tilbakegangen, men flere andre faktorer er også av betydning. Nesten halvparten av de undersøkte lokalitetene opplever en pågående forringelse som har gitt arten dårligere kår. Flere lokaliteter har i løpet av de siste 5–10 årene blitt så forringet at billen ikke lenger vurderes å ha livsgrunnlag der. Artens populasjoner utenfor indre Oslofjord ble ikke undersøkt, men det antas at disse ikke har opplevd den samme tilbakegangen som populasjonene i og rundt hovedstaden.

Tilbakegangen i indre Oslofjord gir grunn til bekymring. Lokalitetene hvor dragehodeglansbille ikke ble gjenfunnet utgjør nesten en tredjedel av artens kjente lokaliteter. Tilbakegangen var mest markant i Asker, hvor arten bare ble gjenfunnet på tre av elleve kjente lokaliteter. Hvis tilbakegangen fortsetter, er det en reell risiko for at arten forsvinner fra alle unntatt de største lokalitetene i hovedstadsregionen. Om man ønsker å snu denne utviklingen, bør det settes i gang tiltak på to fronter:

1) Utsetting. Man bør så snart som mulig prøve å tilbakeføre dragehodeglansbille til de lokalitetene hvor arten later til å ha blitt borte, men hvor forholdene fortsatt synes å ligge til rette for artens videre eksistens. I tillegg kan det være aktuelt å forsøke å sette ut arten på Malmøya i Oslo, hvor den ikke tidligere er påvist. Det anbefales i denne omgang ikke å sette ut arten i

Ekebergskråningen, siden det er noe usikkert om lokaliteten egner seg for dragehodeglansbille, og siden det nå er mange andre lokaliteter hvor utsetting er mer relevant.

2) Vern og skjøtsel. Den pågående forringelsen av nesten halvparten av de undersøkte lokalitetene viser at de eksisterende tiltakene for å verne billens leveområder ikke er tilstrekkelige. Om man ønsker å hindre at arten går ytterligere tilbake, må det sterkere tiltak til. De viktigste tiltakene vil være: **a)** å sikre lokalitetene bedre mot utbygging og andre inngrep, **b)** å begrense tråkk og ferdsel på lokaliteter i friområder, f.eks. med økt bruk av gjerder for å lede folk utenom dragehodebestandene, og **c)** å bekjempe fremmede plantearter på lokalitetene, samt å innføre et skjøtelsesregime med sporadisk slått og/eller rydding av trær og busker etter behov.

Bare om lag en tredjedel av de kjente lokalitetene (16 lokaliteter) befinner seg på grunn som det offentlige rår over, og bare en femtedel av lokalitetene (9 lokaliteter) befinner seg i verneområder. Utenfor disse områdene har forvaltningen begrenset spillerom. Tiltak for å skjytte og beskytte billens forekomster har derfor til nå i all hovedsak vært begrenset til de lokalitetene som befinner seg i verneområder, i noen grad også de som ligger på annen offentlig grunn. Det er imidlertid åpenbart at dette ikke er tilstrekkelig for å hindre tilbakegangen hos dragehodeglansbille, i hvert fall i indre Oslofjord hvor presset mot arten er sterkest. Dersom man ønsker å bevare arten på mer enn noen få lokaliteter i dette området, kommer man ikke utenom tiltak på de lokalitetene som ligger på privat grunn. Dette er særlig aktuelt i Asker, hvor bare to av 11 kjente lokaliteter befinner seg i verneområder, og hvor bare en halv lokalitet befinner seg på offentlig grunn. Aktuelle tiltak kan være å gi grunneiere tilskudd

til å drive bevaringsskjøtsel selv, eller å innhente grunneierne aksept for at forvaltningen utfører nødvendig skjøtsel av lokalitetene. I mange tilfeller vil man kunne oppnå mye simpelthen ved å opplyse grunneierne om planten og billen, og informere dem om hva de kan gjøre og hva de

bør unngå å gjøre på tomten sin for å beskytte de to artene. Til sist må man jobbe for at naturmangfoldloven i mindre grad blir satt til side i byggesaker som berører dragehodelokaliteter.

Tabell 2: Oversikt over kjente funn av dragehodeglansbille i Norge. Opplysningene er hentet fra Handlingsplanen for dragehode og dragehodeglansbille (Direktoratet for naturforvaltning 2010), samlingene ved Naturhistorisk museum, funnopplysninger registrert i Artskart, samt personlige opplysninger fra flere samlere. Enkelte funn fra Artskart er utelatt fra lista fordi det knytter seg usikkerhet til artstilhørighet, funnsted eller begge deler. Lokalitetsnavnene er for det meste tro mot kildene, og vil i en del tilfeller avvike fra navnene som er brukt i lokalitetsoversikten i Tabell 1.

Lokalitet	Koordinat	Dato	Finner/Samler	Antall	Institusjon
Innlandet fylke: Gran kommune					
Røykenvik, Tomt	60,4296°N 10,4821°E ± 3m	10.06.2020	Hallvard Elven, Henning Pavels	1	NHM
Røykenvik, Tomt	-	13.06.2022	Olberg, S.; Lønnve, O.J.	1	Biofokus
Rå*	60,430732°N 10,48047°E ± 5m	13.06.2022	Olberg, S.; Lønnve, O.J.	10	Biofokus
Rå*	-	13.06.2022	Olberg, S.; Lønnve, O.J.	2	Biofokus
Oslo fylke: Oslo kommune					
Bleikøya	59,888°N 10,7348°E ± 10m	01.06.2006	Anders Endrestøl	2	NHM
Bleikøya	59,888048°N 10,734845°E ± 7m	02.06.2009	Anders Endrestøl	2	NINA
Bleikøya	59,887788°N 10,734116°E ± 7m	02.06.2009	Anders Endrestøl	1	NINA
Bleikøya, NE-part	59,889705°N 10,742634°E ± 15m	06.06.2022	Håkon Krogrud	1	NHM
Bleikøya, SW	59,888°N 10,7349°E ± 3m	04.06.2015	Hallvard Elven	2	NHM
Hovedøya	59,891583°N 10,727557°E ± 20m	07.06.2005	Olberg, Stefan	2	Biofokus
Hovedøya	59,891715°N 10,727761°E ± 20m	07.06.2005	Olberg, Stefan	3	Biofokus
Hovedøya	59,891989°N 10,728794°E ± 7m	18.06.2005	Frode Ødegaard, Oddvar Hanssen	?	NINA
Hovedøya	59,891768°N 10,728514°E ± 50m	31.05.2006	Endrestøl, A.	1	Biofokus
Hovedøya	59,891715°N 10,727761°E ± 20m	04.06.2007	Olberg, Stefan	2	Biofokus
Hovedøya, Oslo	59,8946°N 10,7399°E ± 71m	06.06.2005	Leif Aarvik	1	NHM
Hovedøya, Oslo	59,8947°N 10,7307°E ± 1000m	06.06.2005	Anders Endrestøl	1	NHM
Hovedøya, Oslo	59,8946°N 10,7399°E ± 71m	07.06.2005	Stefan Olberg	1	NHM
Hovedøya, Oslo	59,894723°N 10,729204°E ± 650m	29.06.2005	Anders Endrestøl	1	NHM
Hovedøya, SW-end	59,891641°N 10,727972°E ± 3m	06.06.2022	Håkon Krogrud	3	NHM
Nakkholmen	59,8901°N 10,697°E ± 3m	06.06.2014	Hallvard Elven	2	NHM
Nakkholmen, E-side	59,890066°N 10,697059°E ± 3m	11.06.2022	Håkon Krogrud	2	NHM

* Biofokus' observasjon av dragehodeglansbille på Rå i Gran i 2022 må anses som noe usikker da det ikke foreligger belegg fra lokaliteten. Antallet observerte individer (10 + 2) sannsynliggjør likevel at det dreier seg om dragehodeglansbille.

Tabell 2. Forts.

Lokalitet	Koordinat	Dato	Finner/Samler	Antall	Institusjon
Viken fylke: Asker kommune					
Brønnøya	59,8565483°N 10,5457366°E ± 20m	15.06.2017	Anders Endrestøl	1	NINA
Brønnøya, Furuholmsveien 24	59,8523°N 10,5298°E ± 3m	31.05.2016	Hallvard Elven	1	NHM
Brønnøya, Ladeveien 1	59,8576°N 10,5446°E ± 5m	21.06.2016	Hallvard Elven	3	NHM
Brønnøya, Ladeveien 11	59,8564134°N 10,5406781°E ± 20m	08.06.2011	Anders Endrestøl	?	NINA
Brønnøya, Ostsundveien 4	59,8664°N 10,5485°E ± 5m	01.06.2017	Hallvard Elven	1	NHM
Brønnøya, Pilbogen	59,8546°N 10,5267°E ± 3m	04.06.2010	Hallvard Elven	4	NHM
Brønnøya, Pilodden plot 41/14	59,8547°N 10,5266°E ± 4m	31.05.2016	Hallvard Elven	1	NHM
Brønnøya, Pilodden plot 41/14	59,855°N 10,5272°E ± 5m	31.05.2016	Hallvard Elven	2	NHM
Brønnøya, Pilodden plot 41/14	59,8547°N 10,5266°E ± 4m	31.05.2016	Hallvard Elven	1	NHM
Brønnøya, Pilodden plot 41/14	59,8547°N 10,5265°E ± 4m	01.06.2017	Hallvard Elven	1	NHM
Brønnøya, Pilodden plot 41/14	59,854737°N 10,526578°E ± 10m	27.05.2022	Hallvard Elven, Håkon Krogrud	3	NHM
Brønnøya, Pilodden plot 41/14	59,854884°N 10,527067°E ± 5m	27.05.2022	Hallvard Elven, Håkon Krogrud	1	NHM
Brønnøya, Slottsveien 2	59,8558°N 10,5485°E ± 4m	29.06.2017	Hallvard Elven	1	NHM
Brønnøya, Vendelveien 4	59,8655°N 10,5472°E ± 4m	02.06.2016	Hallvard Elven	3	NHM
Brønnøya, Vendelveien 4	59,8655°N 10,5473°E ± 6m	01.06.2017	Hallvard Elven, Håkon Gregersen	1	NHM
Brønnøya, Vendelveien 4	59,865471°N 10,547162°E ± 5m	03.06.2022	Hallvard Elven	3	NHM
Brønnøya, Viernveien 14	59,8603°N 10,5516°E ± 7m	07.06.2016	Hallvard Elven	2	NHM
Konglungen, Spireodden	59,832196°N 10,4975°E ± 4m	03.06.2022	Hallvard Elven	3	NHM
Spireodden	59,83217°N 10,49725°E ± 100m	18.06.2005	Frode Ødegaard	1	NINA
Spireodden	59,83217°N 10,49725°E ± 100m	29.06.2006	Frode Ødegaard	3	NINA
Spireodden	59,832°N 10,497°E ±	13.06.2014	Anders Endrestøl	?	NINA
Spireodden	59,8323°N 10,4975°E ±	02.06.2017	Marianne Evju	?	NINA
Storenga, Nesøya	59,870164°N 10,540646°E ± 7m	06.2003-06.2004	Lars Ove Hansen	?	NHM
Viken fylke: Bærum kommune					
Fornebu		17.06.1996	Sindre Ligaard	?	Privat
Fornebu		14.06.1999	Sindre Ligaard	?	Privat
Fornebu, Snarøya curlinghall	59,887082°N 10,618756°E ± 5m	30.05.2022	Hallvard Elven, Håkon Krogrud	3	NHM
Kalvøya	59,8858°N 10,5416°E ±	14.06.2017	Anders Endrestøl	?	NINA
Kalvøya	59,884148°N 10,53515°E ± 5m	04.06.2022	Olberg, Stefan	1	Biofokus
Kalvøya, Kalvøya nature reserve	59,8862°N 10,5378°E ± 10m	04.06.2010	Hallvard Elven	4	NHM
Kalvøya, NE-part	59,8858°N 10,542°E ± 3m	04.06.2010	Hallvard Elven	4	NHM
Kalvøya, NE-part	59,8858°N 10,5416°E ± 6m	15.06.2010	Hallvard Elven	2	NHM

Tabell 2. Forts.

Lokalitet	Koordinat	Dato	Finner/Samler	Antall	Institusjon
Lilleøya, Storøykilen	59,894889°N 10,604568°E ± 4m	30.05.2022	Hallvard Elven, Håkon Krogrud	2	NHM
Lilleøya, Storøykilen	59,894562°N 10,604212°E ± 5m	30.05.2022	Hallvard Elven, Håkon Krogrud	1	NHM
Lilløyplassen, Lilløya	59,894063°N 10,59916°E ± 200m	20.06.2002	Lars Ove Hansen	3	NHM
Oksenøya	59,895°N 10,60279°E ± 500m	09.06.1998	Frode Ødegaard	20	NINA
Oksenøya	59,8994605°N 10,6081309°E ± 100m	06.06.2002	Lars Ove Hansen	5	NHM
Oksenøya	59,895°N 10,60279°E ± 500m	18.06.2005	Oddvar Hanssen	15	NINA
Oksenøya	59,894639°N 10,60452°E ± 7m	29.06.2006	Frode Ødegaard, Oddvar Hanssen	5	NINA
Oksenøya, Kirkegårdsenga	59,8952°N 10,5988°E ± 100m	11.06.2005	Lars Ove Hansen	4	NHM
Oksenøya, Lilløyplassen	59,8946°N 10,6042°E ± 10m	22.05.2015	Hallvard Elven	2	NHM
Oksenøya, Oksenøya bruk	59,8994°N 10,6083°E ± 3m	04-15.06.2010	Hallvard Elven	5	NHM
Oksenøya, Oksenøya bruk	59,8994°N 10,6083°E ± 4m	04.06.2010	Hallvard Elven	5	NHM
Oksenøya, Oksenøya bruk	59,899502°N 10,608545°E ± 20m	12.06.2011	Hallvard Elven	1	NHM
Oksenøya, Oksenøya bruk	59,899502°N 10,608545°E ± 20m	01.08.2011	Hallvard Elven	1	NHM
Oksenøya, Oksenøya bruk	59,9°N 10,609°E	13.06.2014	Anders Endrestøl	?	NINA
Oksenøya, Oksenøya bruk	59,899379°N 10,608306°E ± 5m	30.05.2022	Hallvard Elven, Håkon Krogrud	3	NHM
Oksenøyveien 19 – "Trekantenga"	59,899522°N 10,608496°E ± 10m	27.05.2022	Olberg, Stefan	2	Biofokus
Oksenøyveien 19 – "Trekantenga"	59,899522°N 10,608496°E ± 10m	27.05.2022	Lønnve, O.J.	2	Biofokus
Oksenøyveien 19 – "Trekantenga"	59,899522°N 10,608496°E ± 10m	27.05.2022	Olberg, S.; Lønnve, O.J.	312	Biofokus
Ostøya	59,864157°N 10,570192°E ± 7m	03.06.2009	Anders Endrestøl	1	NINA
Ostøya	59,864411°N 10,571454°E ± 7m	03.06.2009	Anders Endrestøl	1	NINA
Ostøya, Bærum	59,8685°N 10,572°E ± 1000m	23.06.1989	Paolo Audisio	2	NHM
Ostøya, Klovodden	59,877°N 10,575°E ±	16.06.2014	Anders Endrestøl		NINA
Ostøya, Møllereenga	59,863594°N 10,564808°E ± 10m	29.05.2022	Gunnar Engan	1	Privat
Ostøya, Prinsen	59,872188°N 10,558692°E ± 6m	15.06.2022	Hallvard Elven	3	NHM
Ostøya, Ringerikshaugene	59,867026°N 10,582615°E ± 5m	15.06.2022	Hallvard Elven	1	NHM
Ostøya, Ringerikshaugene	59,866957°N 10,582415°E ± 5m	15.06.2022	Hallvard Elven	3	NHM
Snarøya	59,880525°N 10,614395°E ± 1000m	26.06.1926	Hans Kristian Hanssen	2	NHM
Snarøya Curlinghall	59,88753°N 10,61867°E ± 100m	19.06.2005	Oddvar Hanssen	10	NINA
Storøykilen	59,894644°N 10,604349°E ± 10m	27.05.2022	Olberg, S.; Lønnve, O.J.	157	Biofokus
Storøykilen	59,894644°N 10,604349°E ± 10m	27.05.2022	Olberg, Stefan	2	Biofokus
Storøykilen NR	59,894669°N 10,604487°E ± 250m	06.07.2002	Bjørn Arve Sagvolden	4	NHM

Tabell 2. Forts.

Lokalitet	Koordinat	Dato	Finner/Samler	Antall	Institusjon
Viken fylke: Frogn kommune					
Lågøya, isthmus	59,7334°N 10,5659°E ± 3m	27.05.2016	Hallvard Elven	3	NHM
Viken fylke: Hole kommune					
NE Åserud – Mellom to åkerlapper	60,122555°N 10,304022°E ± 35m	25.06.2013	Olsen, K.M.	1	Biofokus
Steinsletta, Mo	60,1064°N 10,2708°E ± 3m	08.06.2010	Hallvard Elven	4	NHM
Vik	60,077214°N 10,284654°E ± 7m	05.06.2009	Anders Endrestøl	2	NINA
Vik, Fekjær	60,0686°N 10,278°E ± 10m	18.06.2010	Hallvard Elven	2	NHM
Åserud	60,122725°N 10,303993°E ± 15m	18.06.2010	Hallvard Elven	2	NHM
Åserud	60,1233°N 10,3056°E ± 7m	12.06.2011	Hallvard Elven	2	NHM
Åserud	60,1241°N 10,3064°E ± 4m	12.06.2011	Hallvard Elven	2	NHM
Viken fylke: Moss kommune					
Bile	59,507017°N 10,62866°E ± 5m	31.05.2021	Olberg, S.; Lønnve, O.J.	1	Biofokus
Bile	59,507023°N 10,62861°E ± 50m	31.05.2021	Olberg, S.	3	Biofokus
Bile	59,509473°N 10,628355°E ± 5m	31.05.2021	Olberg, S.; Lønnve, O.J.	2	Biofokus
Bile	59,509351°N 10,62803°E ± 5m	31.05.2021	Olberg, S.; Lønnve, O.J.	1	Biofokus
Bile	59,509473°N 10,628355°E ± 10m	31.05.2021	Olberg, S.; Lønnve, O.J.	7	Biofokus
Viken fylke: Ringerike kommune					
Haugsbygda, Berg.	60,1685°N 10,3385°E ± 4m	08-18.06.2010	Hallvard Elven	1	NHM
Haugsbygda, Berg.	60,1684°N 10,3382°E ± 4m	08.06.2010	Hallvard Elven	3	NHM
Haugsbygda, Berg.	60,1684°N 10,3387°E ± 30m	08.06.2010	Hallvard Elven	2	NHM
Haugsbygda, Berg.	60,1685°N 10,3375°E ± 7m	18.06.2010	Hallvard Elven	2	NHM
Ultvedt S of Haugsbygda	60,1438°N 10,3253°E ± 3m	08.06.2010	Hallvard Elven	2	NHM
Ultvedt S of Haugsbygda	60,1382°N 10,3188°E ± 7m	08.06.2010	Hallvard Elven	4	NHM

- Abel, K., Thylèn, A., Blindheim, T. & Olsen, K. M. 2013. Kartlegging av dragehode og åpen kalkmark i Oslo og Akershus 2012. BioFokus-rapport 2013-8. Stiftelsen Biofokus. 70 sider.
- Artsdatabanken 2021. Norsk rødliste for arter 2021. Nettressurs. Url: <https://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisterforarter/2021/>
- Bendiksen, E., Brandrud, T. E. & Markussen, J. A. 2012. Forvaltningsplan for Oust naturreservat. Rapport 4/2012. Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Miljøvernavdelingen. 56 sider.
- Direktoratet for naturforvaltning 2010. Handlingsplan for dragehode *Dracocephalum ruyschiana* og dragehodeglansbille *Meligethes norvegicus*. DN-rapport 2010-5. Direktoratet for naturforvaltning. 54 sider.
- Easton, A. 1959. A new Norwegian species of *Meligethes* Stephens (Col., Nitidulidae). Norsk Entomologisk Tidsskrift 11. 50–53.
- Elven, H. 2011. Kartlegging av dragehodeglansbille (*Thymogethes norvegicus*) på Østlandet 2010. Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Miljøvernavdelingen - rapport 1/2011. 31 sider.
- Elven, H. 2012. Kartlegging av dragehodeglansbille (*Thymogethes norvegicus*) i Hedmark og Oppland 2011, samt rapportering av et nytt funnsted i Buskerud. Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Miljøvernavdelingen - rapport 1/2012. 28 sider.
- Elven, H. & Bengtson, R. 2017. Kartlegging av rødlistete sommerfugler og dragehodeglansbille på Brønnøya i Asker i 2017. Intern rapport til Fylkesmannen i Oslo og Akershus. 49 sider.
- Elven, H., Bengtson, R. & Aarvik, L. 2016a. Sommerfuglkartlegging på Brønnøya i Asker kommune i 2016. Naturhistorisk museum, Universitetet i Oslo. Rapport nr. 58. 93 sider.
- Elven, H., Bjureke, K., Hansen, L. O. & Aarvik, L. 2016b. Kartlegging av insekter og karplanter på Lågøya i Frogn kommune i 2016. Naturhistorisk museum, Universitetet i Oslo. Rapport nr. 57. 80 sider.
- Elven, H. & Hansen, L. O. 2014. Registrering og overvåking av utvalgte insektarter i Oslo kommune V. Naturhistorisk museum, Universitetet i Oslo. Rapport nr. 40. 113 sider.
- Elven, H. & Hansen, L. O. 2018. Registrering og overvåking av utvalgte insektarter i Oslo kommune VI. Naturhistorisk museum, Universitetet i Oslo. Rapport nr. 70. 124 sider.
- Elven, H. & Pavels, H. 2021. Søk etter dragehodeglansbille *Meligethes norvegicus* på Hadeland i 2020. Rapport til Statsforvalteren i Oslo og Viken. Naturhistorisk museum, Universitetet i Oslo. 22 sider.

- Endrestøl, A., Gammelmo, Ø., Hansen, L. O., Lønnve, O. J., Olberg, S. & Aarvik, L. 2005. Registrering og overvåking av utvalgte insektarter i Oslo kommune 2005. Nasjonalt Senter for Insektkartlegging. NHM-rapport. 68 sider.
- Endrestøl, A., Gammelmo, Ø., Hansen, L. O., Lønnve, O. J., Olberg, S., Olsen, K. M. & Aarvik, L. 2006. Registrering og overvåking av utvalgte insektarter i Oslo kommune II 2006. Nasjonalt Senter for Insektkartlegging. NHM-rapport. 94 sider.
- Endrestøl, A., Gammelmo, Ø., Hansen, L. O., Lønnve, O. J., Olberg, S., Olsen, K. M. & Aarvik, L. 2007. Registrering og overvåking av utvalgte insektarter i Oslo kommune III 2007. Nasjonalt Senter for Insektkartlegging. NHM-rapport. 97 sider.
- Endrestøl, A., Hansen, L. O., Aarvik, L., Berggren, K. & Fjellberg, A. 2011. Registrering og overvåking av utvalgte insektarter i Oslo kommune IV. Naturhistorisk museum, Universitetet i Oslo. Rapport nr. 2. 104 sider.
- NTB 2019. Statsbygg vil selge øyperlene Bleikøya, Heggholmen, Lindøya og Nakholmen. Artikkel gjengitt i nettavisen Vårt Oslo med flere (publisert 18.05.2019). Url: <https://vartoslo.no/bleikoya-dag-erlandsen-fellesstyret-for-byoyene/statsbygg-vil-selge-oyperlene-bleikoya-heggholmen-lindoya-og-nakholmen/203209>
- Olberg, S. & Lønnve, O. J. 2021. Kartlegging av dragehodeglansbille i 2021. Biofokus-rapport 2021-022. Stiftelsen Biofokus. 23 sider.
- Olberg, S. og Lønnve, O. J. 2022. Bestandsestimering og kartlegging av dragehodeglansbille, *Meligethes norvegicus*. Biofokus rapport 2022-130. Stiftelsen Biofokus. 20 sider.
- Thylén, A. & Reiso, S. 2014. Skjøtselsplan for slåttemark 2013. Prestejordet, Ostøya. Bærum kommune, Akershus. BioFokus-rapport 2014-11. Stiftelsen Biofokus. 59 sider.

Her beskrives de 25 lokalitetene i Asker, Oslo og Bærum som ble undersøkt av NHM sommeren 2022, samt Båtbukta på Kalvøya i Bærum som ble undersøkt av Biofokus. Tre kjente lokaliteter for dragehodeglansbille ble ikke undersøkt i 2022, verken av oss eller Biofokus, og er ikke tatt med i beskrivelsene. Disse tre er «Bleikøya vest 2» i Oslo, Klovodden på Ostøya i Bærum, samt typelokaliteten til arten på Snarøya i Bærum (**Tabell 1**). Den sistnevnte lokaliteten vet man ikke akkurat hvor lå, og lokaliteten finnes trolig ikke lenger i dag.

De oppgitte koordinatene er omtrentlige senterkoordinater for lokalitetene basert på egne og andres funn av dragehodeglansbille på lokaliteten. Eksakte posisjoner for de enkelte funnene kan finnes i funnoversikten i **Tabell 2**.

Tabell 3: Liste over omtalte lokaliteter. Listen omfatter lokalitetene som ble besøkt av NHM i 2022 samt et par lokaliteter hvor andre personer fant dragehodeglansbille i 2022.

Nr	Kommune	Lokalitet	Senterpunkt	Tidligere funn av dragehodeglansbille	Resultat av søk etter billen i 2022
1	Oslo	Bleikøya, Bleikøya vest 1	59,888048°N 10,734845°E	2006, 2009, 2015	Ikke funnet
2	Oslo	Bleikøya, Bleikøya naturreservat	59,889705°N 10,742634°E	(2017)*	Funnet
3	Oslo	Hovedøya, sydspissen	59,891786°N 10,728176°E	2005, 2006, 2007	Funnet
4	Oslo	Hovedøya, østsiden	59,894600°N 10,739900°E	2005	Ikke funnet
5	Oslo	Nakkholmen	59,890066°N 10,697059°E	2014	Funnet
6	Asker	Brønnøya, Furuholmsveien 24	59,852300°N 10,529800°E	2016	Ikke funnet
7	Asker	Brønnøya, Ladeveien 1	59,857600°N 10,544600°E	2016	Ikke funnet
8	Asker	Brønnøya, Ladeveien 11	59,856413°N 10,540678°E	2011	Ikke funnet
9	Asker	Brønnøya, naturreservatet	59,856548°N 10,545737°E	2017	Ikke funnet
10	Asker	Brønnøya, Ostsundveien 4	59,866363°N 10,548453°E	2017	Ikke funnet
11	Asker	Brønnøya, Pilodden	59,854800°N 10,526850°E	2010, 2016, 2017	Funnet
12	Asker	Brønnøya, Slottsveien 2	59,855800°N 10,548500°E	2017	Ikke funnet
13	Asker	Brønnøya, Vendelveien 4	59,865471°N 10,547162°E	2016, 2017	Funnet
14	Asker	Brønnøya, Viernveien 14	59,860300°N 10,551600°E	2016	Ikke funnet
15	Asker	Konglungen, Spireodden	59,832150°N 10,497250°E	2005, 2006, 2014, 2017	Funnet
16	Asker	Nesøya, Storenga	59,870164°N 10,540646°E	2003	Ikke funnet
17	Bærum	Kalvøya nordøst	59,885800°N 10,541600°E	2010, 2017	Ikke funnet
18	Bærum	Kalvøya, Båtbukta	59,884148°N 10,535150°E		Funnet**
19	Bærum	Kalvøya, Kalvøya naturreservat	59,886200°N 10,537800°E	2010	Ikke funnet
20	Bærum	Lilleøya, Kirkegårdsenga	59,894820°N 10,598830°E	2002, 2005	Ikke funnet
21	Bærum	Lilleøya, Storøykilen naturreservat	59,894560°N 10,604210°E	1998, 2002, 2005, 2006, 2015	Funnet
22	Bærum	Oksenøya, Oksenøya bruk	59,899500°N 10,608500°E	2002, 2010, 2011, 2014	Funnet
23	Bærum	Ostøya, Golfbanene (flere lok.)		(1989), 2009	Funnet***
24	Bærum	Ostøya, Prinsen	59,872188°N 10,558692°E	(2012, 2013)*	Funnet
25	Bærum	Ostøya, Ringerikshaugene	59,866992°N 10,582515°E	(2012)*	Funnet
26	Bærum	Fornebu, Snarøya curlinghall	59,887082°N 10,618756°E	2005	Funnet

* Arten er trolig funnet på lokaliteten tidligere, men funnene trenger å verifiseres.

** Funnet av Biofokus

*** Funnet på Møllerenga av Gunnar Engan

7.1 Bleikøya, Bleikøya vest 1

Kommune:	Oslo	Dato:	6. juni 2022
Lokalitet:	Bleikøya, Bleikøya vest 1	Undersøker:	Håkon Krogrud
Senterkoordinat:	59,888048°N 10,734845°E	Dragehodebestand:	Om lag 30 kloner
Eier:	Statsbygg	Blomstringsstadium:	Blå knapp til full blomst
Verneområde?	Nei	Bille gjenfunnet?	<u>Nei</u>

Beskrivelse

Lokaliteten er en liten, sydvendt kalktørreng-flekk som ligger mellom privathytter nær sydvestspissen av Bleikøya. En sti krysser enga i omtrent nord-sydretning. Dragehode vokser på begge sider av denne stien. Enga er åpen og godt solekspontert med lav tetthet av planter. Bitterbergknapp, blodstorkenebb og prestekrage vokser rikelig på lokaliteten. Dragehodeglansbille er tidligere påvist på lokaliteten i 2006, 2009 og 2015.

Dragehodeglansbille ble ikke gjenfunnet i 2022, men vi kan ikke utelukke at den ble oversett. Det finnes flere dragehodebestander i nærområdet rundt lokaliteten som ikke ble sjekket. Én av disse er lokaliteten Bleikøya vest 2 hvor billen ble funnet i 2009. Bleikøya vest 2 ligger bare 50 meter sydvest for Bleikøya vest 1, og de to (del)lokalitetene har svært lik beskaffenhet.

Endringer, trusler og skjøtselsbehov

Lokaliteten har ingen umiddelbare skjøtselsbehov, men fremmedartene filterve, gravbergknapp og syrin er i spredning innover engarealet fra kantene og bør bekjempes. Lokaliteten har ikke endret seg nevneverdig siden den ble undersøkt av forfatteren i 2015. Den vurderes fortsatt å ha bra potensial for dragehodeglansbille.

Arealet eies av Statsbygg. Statsbygg annonserte i 2019 at de ønsket å selge eiendommene sine på bl.a. Bleikøya (NTB 2019). Med et eventuelt eierskifte er det risiko for endringer som vil være negative for billen, som utbygging eller endret hevd av arealet.

Konklusjon

Lokaliteten er relativt stabil og har fortsatt gode forhold for dragehodeglansbille. Arten ble ikke påvist der i 2022, men vi kan ikke utelukke at den ble oversett.

Figur 10: Bleikøya vest 1 i Oslo. Lokalteten er en liten, sydvendt tørrbakke i sydvest-enden av Bleikøya. Foto: Håkon Krogrud, 6. juni 2022.

Figur 11: Bleikøya vest 1 i Oslo. Fremmedartene filterve, gravbergknapp og syrin er i spredning innover fra kantene av enga. Foto: Håkon Krogrud, 6. juni 2022.

7.2 Bleikøya, Bleikøya naturreservat

Kommune:	Oslo	Dato:	6. juni 2022
Lokalitet:	Bleikøya, Bleikøya naturreservat	Undersøker:	Håkon Krogrud
Senterkoordinat:	59,889705°N 10,742634°E	Dragehodebestand:	100+ kloner
Eier:	Statsbygg	Blomstringsstadium:	Blå knopp til full blomst
Verneområde?	Ja	Bille gjenfunnet?	<u>Ja</u>

Beskrivelse

Lokaliteten er et større område med åpen kalktørreng i nordøstenden av Bleikøya. Området er sammen med Bleikøyalven vernet som Bleikøya naturreservat. Dragehode vokser spredt over store deler av arealet, men undersøkelsen i 2022 var begrenset til en liten kalkrygg helt syd i reservatet, like nord for Bleikøya 77. Dragehode vokste rikelig på denne ryggen, og populasjonen ble anslått til om lag 100 kloner. Ryggen har både åpnere og mer gjengrodde partier, og blodstorkenebb og dvergmispel vokste til dels rikelig der. Tre glansbiller ble samlet inn fra dragehode, og én av disse ble bestemt til dragehodeglansbille mens de to øvrige tilhørte andre arter. Anders Endrestøl fant trolig arten på samme lokalitet i 2017, kun noen meter lenger nord. Disse funnene nevnes her, men de er ikke tatt med i funntabellen da det knytter seg noe usikkerhet til bestemmelsene.

Endringer, trusler og skjøtselsbehov

Lokaliteten er fredet som naturreservat og skjøttes gjennom slått og rydding. Fremmedarten gravbergknapp ble notert på funnstedet, men for øvrig er det ingen umiddelbare skjøtselsbehov.

Samtidig har mengden dragehode i reservatet minket sterkt i løpet av de siste 15–20 årene uten at det er noen åpenbar årsak til reduksjonen. Da NHM besøkte lokaliteten i 2005 ble lokaliteten vurdert å ha trolig en av Norges største dragehodebestander (Endrestøl et al. 2005). Forsidebildet på rapporten deres er tatt på det største engpartiet i reservatet like nordvest for husene, og viser en meget stor bestand av dragehode. Da forfatteren av denne rapporten besøkte lokaliteten ti år senere, lot ikke planten seg påvise på dette engpartiet i det hele tatt. Dragehode finnes fortsatt både på dette engpartiet og andre steder i reservatet (registrert av andre), men er betraktelig mindre tallrik enn i 2005.

Bleikøya har mange små populasjoner av dragehode spredt rundt om på øya. Det er sannsynlig at dragehodeglansbille finnes flere steder på øya enn på bare de tre kjente funnstedene.

Konklusjon

Den undersøkte ryggen har gode forhold for dragehodeglansbille, og billen finnes fortsatt der. I naturreservatet som helhet har dragehode imidlertid gått sterkt tilbake, uten at det er noen åpenbar årsak til det.

Figur 12: Bleikøya naturreservat i Oslo. Den undersøkte lokaliteten er en kalkrygg lengst syd i naturreservatet nordøst på Bleikøya. Foto: Håkon Krogrud, 6. juni 2022.

Figur 13: Bleikøya naturreservat i Oslo. Dragehode vokste ganske rikelig på den undersøkte kalkryggen. Planten vokser spredd over mye av naturreservatet, men har minket sterkt i antall i løpet av de siste 15–20 årene. Foto: Håkon Krogrud, 6. juni 2022

7.3 Hovedøya, sydspissen

Kommune:	Oslo	Dato:	6. juni 2022
Lokalitet:	Hovedøya, sydspissen	Undersøker:	Håkon Krogrud
Senterkoordinat:	59,891786°N 10,728176°E	Dragehodebestand:	30+ kloner
Eier:	Oslo kommune	Blomstringsstadium:	Blå knopp til full blomst
Verneområde?	Ja	Bille gjenfunnet?	<u>Ja</u>

Beskrivelse

Lokaliteten befinner seg lengst syd på Hovedøya og består av et nes med åpne kalkberg og tørrbakker langs kantene ned mot stranda, og med skog og buskmark lenger inn på neset. Dragehode vokser spredt i tørrbakkene over hele neset. Den største populasjonen ble funnet på sydsiden av neset i kantsonen mellom skogen og tørrbakkene. Her ble det talt om lag 30 kloner innenfor et begrenset område. Biotopen er en åpen til halvåpen tørrbakke med rik flora av bl.a. kantkonvall, knollmjørdurt og blodstorkenebb, men også med noe busker av geitved, berberis og mispler. Dragehodeglansbille er tidligere påvist på lokaliteten i 2005, 2006 og 2007. I 2022 ble det observert seks glansbiller på lokaliteten. Tre av disse ble samlet inn og bestemt til dragehodeglansbille.

Endringer, trusler og skjøtselsbehov

Lokaliteten er fredet som landskapsvernområde med plantelivsfredning. Biotopen har god hevdtilstand og har ingen umiddelbare skjøtselsbehov. En aktuell trussel er likevel tråkk og slitasje fra publikum. Lokaliteten opplever kraftig slitasje som utvilsomt bidrar til å begrense mengden dragehode. Det er satt opp trådgjerder på begge sider av stien ved den undersøkte dragehodepopulasjonen for å prøve å begrense slitasjen utenfor stien. Dette tiltaket er trolig gunstig for planten og billen.

Fremmedarter ble ikke notert under befaringen, men en rekke problematiske fremmedarter er registrert fra lokaliteten av andre (Artskart), deriblant russesvalerot og flere fremmede mispelarter som er direkte konkurrenter til dragehode.

Forfatteren har ikke selv undersøkt lokaliteten tidligere, og kan derfor ikke vurdere i hvilken grad lokaliteten har endret seg vesentlig siden tidligere undersøkelser. Lokaliteten er bare én av flere lokaliteter med dragehode og dragehodeglansbille på Hovedøya, og både vertsplanten og billen må anses å ha ganske gode forhold på øya. Sterk og økende slitasje samt spredning av fremmede arter er imidlertid et generelt problem på hele øya.

Konklusjon

Lokaliteten er trolig i svak forringelse på grunn av økende slitasje fra publikum. Billen finnes fortsatt der.

Figur 14: Sydspissen av Hovedøya i Oslo. Lokaliteten er et nes lengst syd på Hovedøya. Dragehode vokser spredt over hele neset og ganske rikelig i denne kantsonen på sydsiden av neset. Foto: Håkon Krogrud, 6. juni 2022.

Figur 15: Sydspissen av Hovedøya i Oslo. Tre individer av dragehodeglansbille ble funnet på vertsplanten i 2022. Foto: Håkon Krogrud, 6. juni 2022

7.4 Hovedøya, østsiden

Kommune:	Oslo	Dato:	6. juni 2022
Lokalitet:	Hovedøya, østsiden	Undersøker:	Håkon Krogrud
Senterkoordinat:	59,894600°N 10,739900°E	Dragehodebestand:	Ikke anslått
Eier:	Oslo kommune	Blomstringsstadium:	Ikke vurdert
Verneområde?	Ja	Bille gjenfunnet?	<u>Nei</u>

Beskrivelse

Lokaliteten ligger nær østenden av Hovedøya og består av bratte, sydøstvendte skråninger ned mot havet. Dragehode vokser spredt i selve skråningen samt ganske rikelig i et felt nær toppen av bakken. Dette feltet ble undersøkt grundig for billen, men det ble ikke gjort feltnotater på lokaliteten, og lokaliteten er derfor ikke beskrevet mer i detalj. Dragehodeglansbille ble ikke observert der i 2022. Arten er tidligere funnet på lokaliteten i 2005.

Endringer, trusler og skjøtselsbehov

Lokaliteten er fredet som en del av Østre Hovedøya naturreservat. Naturen på Hovedøya er utsatt for betydelig slitasje fra publikum, men lokaliteten er i noen grad forskånet mot dette ved at mye av arealet er svært bratt, samt at den nærmeste stien går i bue utenom den største dragehodelokaliteten. Området hvor dragehodene sto er moderat gjengrodd med busker og trær, og utskygging kan være et problem.

Konklusjon

Dragehodeglansbille ble ikke gjenfunnet på lokaliteten i 2022 og kan være forsvunnet derfra. Nærheten til andre dragehodelokaliteter på Hovedøya gjør det imidlertid sannsynlig at billen vil kunne rekolonisere lokaliteten på egen hånd.

Figur 16: Østsiden av Hovedøya i Oslo. *Bilde fra 2015. Dragehode vokser spredt i den åpne skråningen midt i bildet samt ganske rikelig i et felt mot toppen av bakken. Lokaliteten er ganske beskyttet mot tråkk og slitasje ved at terrenget er såpass bratt. Foto: Hallvard Elven, 4. juni 2015*

7.5 Nakkholmen

Kommune:	Oslo	Dato:	11. juni 2022
Lokalitet:	Nakkholmen	Undersøker:	Håkon Krogrud
Senterkoordinat:	59,890066°N 10,697059°E	Dragehodebestand:	Om lag 100 kloner
Eier:	Statsbygg	Blomstringsstadium:	For det meste full blomst
Verneområde?	Nei	Bille gjenfunnet?	<u>Ja</u>

Beskrivelse

Lokaliteten er en liten, slakt østvendt kalkbakke som ligger mellom en grusvei og hyttebebyggelse på østsiden av Nakkholmen. Enga er åpen og svært grunnlendt, med rik flora dominert av blodstorkenebb, og med en del små rosebusker. En sti over enga ender ved en benk på toppen av bakken. Dragehode vokser spredt på enga, og om lag 100 kloner ble talt. Dragehodeglansbille ble funnet på lokaliteten i 2014 (Elven & Hansen 2014), og ble gjenfunnet der i 2022 (to individer).

Nakkholmen er en sterkt nedbygd hytteøy, men øya har en del intakte tørrbakkeområder langs kantene. Dragehode vokser flere steder på øya, særlig i de sydlige og vestlige delene. Dragehodeglansbille har så langt bare blitt funnet i den beskrevne kalkbakken øst på øya, men det er sannsynlig at arten finnes flere steder.

Endringer, trusler og skjøtselsbehov

Enga hvor billen har blitt funnet er lysåpen og i god hevd og har ikke noe umiddelbart behov for skjøtsel. Biotopen har ikke endret seg nevneverdig siden lokaliteten ble undersøkt i 2014. Forholdene for billen vurderes som gode.

Arealet eies av Statsbygg. Statsbygg annonserte i 2019 at de ønsket å selge eiendommene sine på bl.a. Nakkholmen (NTB 2019). Med et eventuelt eierskifte er det risiko for endringer som vil være negative for billen, som utbygging eller endret hevd av arealet.

Konklusjon

Lokaliteten er stabil og har gode forhold for dragehodeglansbille. Billen finnes fortsatt på lokaliteten, og kan trolig også finnes andre steder på Nakkholmen.

Figur 17: Nakkholmen i Oslo. Lokalteten er en svakt østvendt, frodig tørrbakke på østsiden av Nakkholmen. Foto: Håkon Krogrud, 11. juni 2022.

Figur 18: Nakkholmen i Oslo. Cirka 100 kloner av dragetode ble talt på lokaliteten. To individer av dragetodeglansbille ble funnet. Foto: Håkon Krogrud, 11. juni 2022

7.6 Brønnøya, Furuholmsveien 24

Kommune:	Asker	Dato:	27. mai + 3. juni 2022
Lokalitet:	Brønnøya, Furuholmsveien 24	Undersøker:	Hallvard Elven, Håkon Krogrud
Senterkoordinat:	59,852300°N 10,529800°E	Dragehodebestand:	Anslagsvis 100 kloner
Eier:	Privat	Blomstringsstadium:	Grønn til rød knopp
Verneområde?	Nei	Bille gjenfunnet?	<u>Nei</u>

Beskrivelse

Lokaliteten er en åpen, slakt vestvendt kalktørreng som ligger på en privat hyttetomt vest på Brønnøya. Enga har en god del blåfjær og kantkonvall, og har litt spredte busker av einer, ask og berberis, men er for øvrig meget lysåpen. Dragehode vokser ganske rikelig innenfor et areal på ca. 5 x 10 meter langs en sti som krysser enga, og finnes ellers spredt andre steder på enga. Antallet ble anslått til rundt hundre kloner, men plantene er for det meste små.

Dragehodeglansbille ble funnet på enga i 2016 (Elven et al. 2016). I 2022 ble arten ikke påvist på lokaliteten trass grundig leting på to ulike datoer. Det ble observert skader på noen av dragehodebladene som er forenlige med bitemerker etter dragehodeglansbille. Disse skadene kan imidlertid også ha annen årsak, og vi må inntil videre konkludere med at arten trolig er borte fra lokaliteten.

Endringer, trusler og skjøtselsbehov

Lokaliteten har god hevdtilstand, og skjøtter seg langt på vei selv ved at jordsmonnet er så grunt. Fremmedarten gravbergknapp vokser enkelte steder innenfor arealet, men ingen kraftig spredning. Lokaliteten har ikke blitt merkbart forringet etter besøket i 2016. Samtidig later det altså til at dragehodeglansbille har forsvunnet fra lokaliteten. Tørkesommeren 2018 er den mest sannsynlige årsaken. Lokaliteten har fortsatt bra potensial for dragehodeglansbille, og en eventuell utsetting av arten vil ha god sannsynlighet for å lykkes.

Konklusjon

Lokaliteten er stabil og har relativt gode forhold for dragehodeglansbille. Arten ble imidlertid ikke påvist der i 2022 og har trolig forsvunnet fra lokaliteten mellom 2016 og 2022. Reintroduksjon anbefales.

Figur 19: Furuholmsveien 24 på Brønnøya i Asker. Den undersøkte lokaliteten er en åpen, svakt vestvendt kalktørreng på en privat hyttetomt. Dragehode vokser spredt flere steder på enga. Foto: Hallvard Elven, 27. mai 2022.

Figur 20: Furuholmsveien 24 på Brønnøya i Asker. Noen av dragehodene hadde skader forenlige med bitemerker etter dragehodeglansbille, men skadene kan også ha annen årsak. Foto: Hallvard Elven, 27. mai 2022.

7.7 Brønnøya, Ladeveien 1

Kommune:	Asker	Dato:	27. mai + 3. juni 2022
Lokalitet:	Brønnøya, Ladeveien 1	Undersøker:	Hallvard Elven, Håkon Krogrud
Senterkoordinat:	59,857600°N 10,544600°E	Dragehodebestand:	Fire kloner
Eier:	Privat	Blomstringsstadium:	Grønn til rød knopp
Verneområde?	Nei	Bille gjenfunnet?	<u>Nei</u>

Beskrivelse

Lokaliteten er en slak, nordøst-sydvestgående kalkrygg ved Viernbukta. Ryggen er delt mellom tomtene Ladeveien 1 og Ladeveien 3. De to tomtene har samme eiere; hytte er oppført i Ladeveien 3 mens Ladeveien 1 benyttes som en forlengelse av hagen. Det flate partiet på toppen av ryggen slås som plen. Langs kantene av ryggen er det et bånd med tørrengvegetasjon. Lenger ned går vegetasjonen over i fukteng og deretter sump. Det ble i 2022 bare funnet fire dragehodekloner i den smale sonen med tørrengvegetasjon på nordsiden av ryggen. De vokste inntil området som blir holdt som plen, og en klon som vokste nøyaktig på grensen mellom klipt og uklipt areal hadde en merkepinne ved seg. Dragehodeglansbille ble påvist på lokaliteten i 2016 men ble ikke gjenfunnet i 2022. Med dagens hevd har lokaliteten neppe potensial til å huse billen, men se neste punkt.

Endringer, trusler og skjøtselsbehov

Da forfatteren besøkte lokaliteten den 21. juni 2016 var arealet på toppen av ryggen uslått og hadde frodig, urterik engvegetasjon. Da var det også en bra bestand av dragehode der, og det ble funnet fem individer av dragehodeglansbille (Elven et al. 2016). Forfatteren snakket imidlertid med beboerne senere samme året og fikk vite at toppen av ryggen vanligvis pleier å slås tidlig i sesongen, men at det ikke hadde blitt gjort i 2016. Denne observasjonen er interessant! Den tyder på at dragehode og de øvrige engplantene holder stand som røtter i jorda også på det arealet som normalt holdes som plen, og at de er i stand til å respondere raskt hvis slått uteblir en sesong. Mer overraskende er det at billen fantes i bra antall på et areal som i et «normalår» med plenslått skulle være helt uegnet for den!

Selv om lokaliteten ikke er egnet for dragehodeglansbille med dagens hevd, skal det altså bare små justeringer til for å endre på dette. Da lokaliteten ble besøkt i 2016, vokste dragehodene rikelig men konsentrert på kun noen få kvadratmeter av plenarealet. Ved å unngå å slå akkurat disse få kvadratmeterne, kan man forbedre forholdene for planten og billen betraktelig.

Konklusjon

Lokaliteten er med dagens hevd ikke egnet for dragehodeglansbille, og arten finnes trolig ikke der lenger. Samtidig skal det bare små endringer i skjøtselen til for å forbedre forholdene for planten og billen. Man bør se på muligheten for tilpasset skjøtsel og bør vurdere utsetting av billen.

Figur 21: Ladeveien 1 på Brønnøya i Asker. Foto av lokaliteten fra 21. juni 2016. Kalkryggen hadde ikke blitt slått den sesongen, og hadde en bra bestand av både dragehode og dragehodeglansbille. Beboerne fortalte imidlertid at arealet normalt slås på forsommeren. Foto: Hallvard Elven.

Figur 22: Ladeveien 1 på Brønnøya i Asker. Foto av lokaliteten fra 27. mai 2022. Kalkryggen var slått, og det ble kun funnet fire dragehodekloner i sonen med uslått vegetasjon til høyre på bildet. Dragehodeglansbille ble ikke funnet. Foto: Hallvard Elven

7.8 Brønnøya, Ladeveien 11

Kommune:	Asker	Dato:	27. mai 2022
Lokalitet:	Brønnøya, Ladeveien 11	Undersøker:	Hallvard Elven, Håkon Krogrud
Senterkoordinat:	59,856413°N 10,540678°E	Dragehodebestand:	Kun én klon
Eier:	Privat	Blomstringsstadium:	Grønn knopp
Verneområde?	Nei	Bille gjenfunnet?	<u>Nei</u>

Beskrivelse

Lokaliteten er en privat hyttetomt omtrent midt på Brønnøya. Beboeren var med på befaringen. Tomta hevdes for det meste som plen, men har også to små forhøyninger med kalktørreng. De to arealene har bra med blant annet liljekonvall, marianøkleblom og knollmjørdurt. Begge engene er imidlertid ganske gjengrodde med blant annet slåpetorn og geitved i tillegg til generelt høy engvegetasjon. Trærne rundt gir også betydelig utskygging, særlig på den østligste enga. Både dragehode og dragehodeglansbille er tidligere kjent fra tomta (se neste punkt), men i 2022 ble ikke billen gjenfunnet, og det ble kun funnet ett enkelt dragehodeindivid med fire blomsterstilker.

Endringer, trusler og skjøtselsbehov

I 2011 vokste dragehode rikelig på de to tørrengarealene på tomten, og det året ble også dragehodeglansbille påvist på lokaliteten (Anders Endrestøl pers. medd.). Det var fortsatt bra med dragehode på tomta i 2013 (Roald Bengtson pers. medd.), men i 2016 ble det bare funnet to små individer av planten. I årene etter har det vært gjort flere søk etter planten, og det har aldri blitt funnet mer enn maksimalt ett individ. Også i 2022 ble det funnet én enkelt dragehodeklon med fire blomsterstilker på den vestligste kalkryggen. Billen har ikke blitt gjenfunnet etter 2011.

I 2016 begynte byggingen av en hytte på tomta. Hytta berører ikke de to dragehodearealene direkte, og plantens tilbakegang er trolig en følge av gjengroing og utskygging snarere enn av utbyggingen som sådan. Pr. i dag har ikke tomta potensial for dragehodeglansbille, men med målrettet skjøtsel av de to engarealene samt tynning av skogen rundt kan biotopen utvilsomt restaureres.

Dragehode er også registrert på nabotomta Ladeveien 9 (Artskart). Her er det nylig gitt utbyggings-tillatelse. Utbyggingen der må anses å utgjøre en direkte trussel mot dragehodebestanden.

Konklusjon

Lokaliteten er i dag ikke egnet for dragehodeglansbille, og arten finnes trolig ikke der lenger. Denne situasjonen kan imidlertid reverseres med riktig skjøtsel av de to arealene med tørreng på tomta. Man bør vurdere målrettet skjøtsel samt utsetting av billen.

Figur 23: Ladeveien 11 på Brønnøya i Asker. Dragehode er registrert på to små engarealer på tomta. Den vestre enga sees mellom trærne til venstre i bildet. Den østre er skjult rett bak hytta. Foto: Hallvard Elven, 10. juni 2022.

Figur 24: Ladeveien 11 på Brønnøya i Asker. Dragehode har gått drastisk tilbake på tomta etter 2011. I 2022 ble det kun funnet ett dragehodeindivid med totalt fire stilker voksende på den vestre enga (bildet). Foto: Hallvard Elven, 27. mai 2022.

7.9 Brønnøya, naturreservatet

Kommune:	Asker	Dato:	27. mai 2022
Lokalitet:	Brønnøya, naturreservatet	Undersøker:	Hallvard Elven, Håkon Krogrud
Senterkoordinat:	59,856548°N 10,545737°E	Dragehodebestand:	Ikke funnet
Eier:	Brønnøya vel	Blomstringsstadium:	-
Verneområde?	Ja	Bille gjenfunnet?	<u>Nei</u>

Beskrivelse

Lokaliteten er et nes som stikker ut i Viernbukta på sydøstsiden av Brønnøya. Biotopen består av forholdsvis slak, åpen, grunnlendt kalkmark, samt av spredte trær og busker lenger inn på neset. Dragehode er registrert flere steder på neset, også helt ved starten av stien som fører ut på neset fra Ladeveien. Dragehodeglansbille ble påvist på lokaliteten i 2017. I 2022 ble verken planten eller billen funnet på lokaliteten, og biotopen var sterkt redusert som følge av slitasje og tilrettelegging for ferdsel (se neste punkt). Lokaliteten ble ikke undersøkt nøye under besøket i 2022, og det er sannsynlig at planten fortsatt vokser der men ble oversett. Det er likevel ingen tvil om at dragehodebestanden har gått tilbake, og i dag gir lokaliteten dårlige levekår for billen.

Endringer, trusler og skjøtselsbehov

Lokaliteten inngår i Viernbukta naturreservat og burde i så måte være godt beskyttet mot inngrep og forringelse. Samtidig er neset et av få offentlige friområder på Brønnøya, og er et populært sted for besøkende. Graden av trakk og slitasje har økt drastisk de siste årene, og den delen av neset hvor de fleste dragehoderegistreringene er gjort er nå helt nedtråkket og nesten fri for vegetasjon. De frodigste dragehodebestandene vokste for noen år siden i utkanten av reservatet der stien fra Ladeveien starter. Det var også her dragehodeglansbille ble påvist i 2017. Nå har det kommet opp en benk nøyaktig der dragehodene vokste, og slitasjen rundt denne har tilsynelatende utslettet dragehodebestanden. Pr. i dag har ikke lokaliteten potensial for dragehodeglansbille, men det kan (og bør) gjøres noe med ved å begrense eller styre ferdselen på lokaliteten slik at de mest verdifulle områdene beskyttes.

Konklusjon

Lokaliteten har blitt kraftig forringet som følge av økt ferdsel og tilrettelegging for friluftsliv. I dag er lokaliteten uaktuell for dragehodeglansbille, og det bør iverksettes tiltak for å begrense slitasjen og restaurere dragehodebestanden.

Figur 25: Naturreservatet på Brønnøya i Asker. Bilde fra 2016. Det ble dessverre ikke tatt bilder av lokaliteten i 2022, men dette seks år gamle bildet viser den frodige engen ved starten av stien hvor dragehodeglandsbille ble påvist i 2017. Nå er det kommet en benk nettopp her, og engvegetasjonen er slitt nesten bort. Dragehode ble ikke gjenfunnet i 2022. Det bør bemerkes at engen på bildet ligger innenfor naturreservatet, selv om plasseringen av reservatskiltet indikerer noe annet. Foto: Hallvard Elven, 21. juni 2016.

Figur 26: Naturreservatet på Brønnøya i Asker. Bilde fra 2016. Langs denne frodige kalkkryggen er det gjort flere registreringer av dragehode. I 2022 var vegetasjonen her blitt sterkt redusert av slitasje, og planten ble ikke funnet. Foto: Hallvard Elven, 11. august 2016

7.10 Brønnøya, Ostsundveien 4

Kommune:	Asker	Dato:	3. juni 2022
Lokalitet:	Brønnøya, Ostsundveien 4	Undersøker:	Hallvard Elven
Senterkoordinat:	59,866363°N 10,548453°E	Dragehodebestand:	Ca. ti kloner
Eier:	Privat	Blomstringsstadium:	Grønn til rød knopp
Verneområde?	Nei	Bille gjenfunnet?	<u>Nei</u>

Beskrivelse

Lokaliteten er en liten, engkledd kalkrygg som deles mellom de to hyttetomtene Vendelveien 2 og Ostsundveien 4. Dragehode vokser fåtallig på begge sider av tomtegrensa innenfor en radius på cirka seks meter. Dragehodeglansbille ble funnet i Ostsundveien 4 i 2017. Arten er ikke påvist i Vendelveien 2, men den korte avstanden mellom dragehodene gjør det naturlig å regne begge tomtene som én lokalitet. Beboeren i Vendelveien 2 var med på befaringen i 2022. I Vendelveien 2 er enga åpen, kortvokst og meget rik på soleie og marikåpe. Arealet grenser mot gressplen og ble visstnok klippet tidligere, men får nå lov å vokse fritt. I Ostsundveien 4 er enga noe mer gjengrodd, men ikke slik at det utgjør et problem. Begge arealene beites av gjess.

Dragehodeglansbille ble ikke gjenfunnet i 2022, og det er sannsynlig at arten har forsvunnet fra lokaliteten. Populasjonen var trolig marginal i utgangspunktet, siden vertsplantepopulasjonen bare teller rundt ti kloner. Lokaliteten ligger bare 100 meter fra Vendelveien 4, hvor billen fortsatt finnes. Muligheten for spontan rekolonisering er dermed til stede.

Endringer, trusler og skjøtselsbehov

Det er ingen umiddelbare skjøtselsbehov. Litt antatt sibirbergknapp ble observert på lokaliteten, men generelt har lokaliteten god hevdtilstand. Beboeren i Vendelveien 2 er interessert i å beskytte arealet med dragehode.

Konklusjon

Lokaliteten har god hevdtilstand og har tilsynelatende ikke blitt forringet mellom 2017 og 2022. Billen ble imidlertid ikke gjenfunnet i 2022 og er trolig borte fra lokaliteten. Tørkesommeren 2018 er den mest sannsynlige årsaken. Populasjonen var trolig marginal i utgangspunktet, men det anbefales å prøve å tilbakeføre billen ved utsetting.

Figur 27: Ostsundveien 4 og Vendelveien 2 på Brønnøya i Asker. Den undersøkte lokaliteten er en kalkrygg som deles mellom to hyttetomter. Bildet er tatt fra Ostsundveien 4 mot Vendelveien 2. Dragehode vokser fåtallig på hver side av gjerdet mellom tomtene. Dragehodeglansbille ble funnet i Ostsundveien 4 i 2017, men ble ikke funnet på noen av tomtene i 2022. Foto: Hallvard Elven, 3. juni 2022.

Figur 28: Vendelveien 2 på Brønnøya i Asker. Engarealet er lysåpent og beites til dels av gjess. Foto: Hallvard Elven, 3. juni 2022.

7.11 Brønnøya, Pilodden

Kommune:	Asker	Dato:	27. mai 2022
Lokalitet:	Brønnøya, Pilodden	Undersøker:	Hallvard Elven, Håkon Krogrud
Senterkoordinat:	59,854800°N 10,526850°E	Dragehodebestand:	Ca. 80 kloner
Eier:	Privat + Asker kommune	Blomstringsstadium:	grønn knopp, noen røde
Verneområde?	Nei	Bille gjenfunnet?	<u>Ja</u>

Beskrivelse

Lokaliteten er delt mellom to ubebygde tomter på Pilodden lengst vest på Brønnøya: Pilodden tomt 41/14 og Pilodden tomt 41/458. På tomt 41/14 vokser dragehode rikelig på to arealer med åpen kalktørreng adskilt av litt busker og trær. Cirka 70 dragehodekloner ble observert fordelt mellom de to engarealene. Arealene er svært grunnlendte og lysåpne med rik flora bestående av bl.a. mye blåfjær og en del knollmjørdurt. På tomt 41/458 vokser planten fåtallig i en sydvendt kalkskråning med åpen krattskog.

Dragehodeglansbille ble funnet på tomt 41/458 i 2010, og deretter på tomt 41/14 i både 2016 og 2017. Arten ble i 2022 kun gjenfunnet på tomt 41/14, selv om begge tomtene ble undersøkt grundig.

Endringer, trusler og skjøtselsbehov

Dragehodebestanden ser ut til å ha gått tilbake på tomt 41/458. I 2010 ble det notert 10-20 dragehodekloner her (Elven 2011). I 2022 ble kun seks kloner funnet. Bestanden på denne tomten er også akutt truet av inngrep. Tomta var inntil nylig eid av beboerne i Pilodden 15 (samme eier som nabotomta 41/14). Den har imidlertid nå blitt ekspropriert av Asker kommune, som ønsker å åpne tomta mer for friluftsliv og ferdsel. Kommunens plan involverer å legge en sti langs vannet ut til sydspissen av odden, slik at besøkende kan bruke odden som friområde. Denne stien vil måtte skjære tvers gjennom området med dragehode, noe som uten tvil vil være til skade for bestanden. Den samfunnsmessige gevinsten av et slikt inngrep kan vanskelig betraktes som annet enn minimal, da hele odden som planlegges åpnet for ferdsel bare er rundt 20 x 30 meter stor.

På tomt 41/14 er dragehodebestandene foreløpig trygge mot inngrep, men gravbergknapp utgjør en betydelig trussel mot den ene bestanden og bør bekjempes. Arten dekker fullstendig et stort (og økende) areal på den ene enga, og vil etter hvert kunne fortrenge dragehodene.

Konklusjon

Dragehode og dragehodeglansbille har fortsatt moderat gode kår på de to tomtene på Pilodden. Asker kommunes plan om å tilrettelegge for friluftsliv på tomt 41/458 utgjør imidlertid en direkte trussel mot lokaliteten. Det anbefales å frafalle planen om tilrettelegging av tomten, samt å starte bekjemping av gravbergknapp på tomt 41/14.

Figur 29: Pilodden tomt 41/14 på Brønnøya i Asker. Dragehode vokser rikelig på to store, lysåpne arealer med kalktørreng. Enga på bildet er imidlertid også på vei til å bli spist opp av et tett teppe av fremmedarten gravbergknapp. Foto: Hallvard Elven, 27. mai 2022.

Figur 30: Pilodden tomt 41/458 på Brønnøya i Asker. Dragehode vokser fåtallig i bakken på bildet. Asker kommune ønsker å legge en sti over lokaliteten for å tilrettelegge for ferdsel ut på odden. Foto: Hallvard Elven, 27. mai 2022

7.12 Brønnøya, Slottsveien 2

Kommune:	Asker	Dato:	27. mai + 3. juni 2022
Lokalitet:	Brønnøya, Slottsveien 2	Undersøker:	Hallvard Elven, Håkon Krogrud
Senterkoordinat:	59,855800°N 10,548500°E	Dragehodebestand:	Fem kloner
Eier:	Privat	Blomstringsstadium:	Rød knopp til full blomst
Verneområde?	Nei	Bille gjenfunnet?	<u>Nei</u>

Beskrivelse

Lokaliteten er delt mellom tomtene Slottsveien 1 og Slottsveien 2 sydøst på Brønnøya. Beboeren i Slottsveien 1 var med på befaringen. Lokaliteten består av en liten, østvendt bakke med kalktørreng som ligger omkranset av trær og hytter. Vegetasjonen inkluderer mye knollmjørdurt samt en del blodstorkenebb og kantkonvall. Litt busker av rose, ask, dvergmispel og syrin m.fl.

Dragehode vokser svært fåtallig innenfor et areal på bare noen kvadratmeter delt mellom de to tomtene. Kun fem kloner ble funnet med færre enn 40 blomsterstilker til sammen. I 2017 ble én enkelt dragehodeglandsbille funnet i Slottsveien 2. Arten ble ikke gjenfunnet på noen av tomtene i 2022 trass grundig søk på lokaliteten på to ulike datoer.

Endringer, trusler og skjøtselsbehov

Syrin er i spredning innover i engarealet fra flere kanter. Gravbergknapp vokser rikelig på lokaliteten. Trærne rundt enga gir en viss utskygging. Samtidig har ikke lokaliteten endret seg synlig siden besøket i 2017. Billen later imidlertid til å ha forsvunnet fra lokaliteten. Den mest sannsynlige årsaken er tørkesommeren 2018. Populasjonen var trolig marginal i utgangspunktet siden vertsplantepopulasjonen er såpass liten. Arten kan likevel trolig reintrodueres, og forholdene for vertsplantene vil eventuelt kunne forbedres gjennom tynning av trær og bekjemping av syrin og gravbergknapp.

Konklusjon

Lokaliteten har middels god hevdtilstand og har tilsynelatende ikke blitt forringet mellom 2017 og 2022. Dragehodepopulasjonen er samtidig svært liten. Billen ble ikke gjenfunnet i 2022 og er trolig borte. Tørkesommeren 2018 er en sannsynlig årsak. Populasjonen var trolig marginal i utgangspunktet, men det anbefales å prøve å tilbakeføre billen ved utsetting.

Figur 31: Slottsveien 1 og 2 på Brønnøya i Asker. Bildet er tatt fra Slottsveien 2 mot Slottsveien 1. Dragehode vokser fåtallig innenfor noen få kvadratmeter på begge sider av tomtemarkøren midt i bildet. Foto: Hallvard Elven, 27. mai 2022.

Figur 32: Slottsveien 1 og 2 på Brønnøya i Asker. Bilde tatt fra Slottsveien 1 opp mot Slottsveien 2. Fremmedarten syrin er i spredning innover arealet fra flere sider. Hallvard Elven, 27. mai 2022

7.13 Brønnøya, Vendelveien 4

Kommune:	Asker	Dato:	3. juni 2022
Lokalitet:	Brønnøya, Vendelveien 4	Undersøker:	Hallvard Elven
Senterkoordinat:	59,865471°N 10,547162°E	Dragehodebestand:	Minst 50 kloner
Eier:	Privat	Blomstringsstadium:	Rød knopp
Verneområde?	Nei	Bille gjenfunnet?	<u>Ja</u>

Beskrivelse

Lokaliteten ligger nord på Brønnøya og består av en nordøst-sydvestgående kalkrygg med rik tørrengvegetasjon. Enga befinner seg på en privat hyttetomt og omfatter cirka 2/3 av tomtearealet, mens den øvrige tredjedelen utgjøres av hytten med tilhørende hage. Enga er rik på blant annet knollmjørdurt og hjorterot, og har noen få, spredte busker av berberis, dvergmispel og rose. Flere meget sjeldne insektarter har blitt funnet på tomta gjennom årene, inkludert hjorterotflatmøll (CR) og blodengmott (CR). Dragehode vokser rikelig på et mindre, svakt nordvendt areal nord på ryggen. Dragehodeglansbille er tidligere påvist på tomta i 2016 og 2017, og ble gjenfunnet i 2022. Tre individer av arten ble funnet på den første dragehodeplanten som ble undersøkt, og ytterligere én antatt dragehodeglansbille ble observert og fotografert på en av naboplantene (**Figur 34**). Dette tyder på en god populasjon av arten.

Endringer, trusler og skjøtselsbehov

Lokaliteten har en stor utfordring med fremmede plantearter. Beboerne er samtidig bevisste på problemet og søker penger til bekjempelse. Gravbergknapp og syrin er i kraftig spredning på flere deler av engarealet, men ikke akkurat der dragehodene står. Krypmispel dekket tidligere et stort areal nær dragehodebestanden, men aktiv bekjempelse over flere år har drevet denne tilbake, selv om bestanden fortsatt ikke er utradert. Det er viktig at bekjempelsen av fremmedarter fortsetter på denne som nå later til å være én av svært få tomter på Brønnøya som fortsatt har dragehodeglansbille.

Konklusjon

Lokaliteten har fortsatt en bra bestand av både dragehode og dragehodeglansbille. Fremmede plantearter utgjør imidlertid et stort problem på lokaliteten. Fortsatt bekjempelse av disse bør være et høyt prioritert tiltak.

Figur 33: Vendelveien 4 på Brønnøya i Asker. Lokalteten er en lang kalkrygg med frodig tørrengvegetasjon som ligger på en hyttetomt nord på øya. Flere sjeldne insektarter har blitt påvist på lokaliteten, og dragehodeglandsbille later til å ha en god populasjon der. Lokalteten har samtidig et stort problem med fremmede plantearter, inkludert syrin (til venstre). Foto: Hallvard Elven, 3. juni 2022.

Figur 34: Vendelveien 4 på Brønnøya i Asker. Antatt dragehodeglandsbille på dragehode. Foto: Hallvard Elven, 3. juni 2022.

7.14 Brønnøya, Viernveien 14

Kommune:	Asker	Dato:	3. juni 2022
Lokalitet:	Brønnøya, Viernveien 14	Undersøker:	Hallvard Elven
Senterkoordinat:	59,860300°N 10,551600°E	Dragehodebestand:	Cirka 11 kloner
Eier:	Privat	Blomstringsstadium:	Grønn knopp, noen røde
Verneområde?	Nei	Bille gjenfunnet?	<u>Nei</u>

Beskrivelse

Lokaliteten ligger på en privat hyttetomt øst på Brønnøya og består av en liten kalkrygg mellom hytta og stranda mot syd. Beboerne var med på befaringen. Dragehode vokser fåtallig på toppen av ryggen og i skråningen ned mot stranda. Det vokser en del blodstorkenebb og kantkonvall på ryggen, men også svært mye av fremmedarten gravbergknapp. Bruksområdet rundt hytta strekker seg helt til ryggen, og et bord og noen benker står på selve ryggen tett på dragehodene.

Dragehodeglansbille ble funnet på lokaliteten i 2016 (to individer). Arten ble ikke gjenfunnet i 2022, men det ble funnet bitemerker som er forenlige med arten. Disse skadene kan imidlertid også ha annen årsak, og vi må inntil videre anta at arten er borte fra lokaliteten.

Endringer, trusler og skjøtselsbehov

Lokaliteten ble ikke undersøkt grundig i 2016, men har trolig ikke endret seg vesentlig siden da. Gravbergknapp utgjør imidlertid en alvorlig trussel. Arten er i kraftig spredning og dominerer et betydelig areal av kalkryggen.

Konklusjon

Lokaliteten har middels hevdtilstand og har trolig ikke blitt forringet mellom 2016 og 2022. Dragehodepopulasjonen er samtidig svært liten, og billen ble ikke gjenfunnet i 2022 og er mest sannsynlig borte. Tørkesommeren 2018 er en sannsynlig årsak. Populasjonen var trolig marginal i utgangspunktet, men det anbefales å prøve å tilbakeføre billen ved utsetting.

Figur 35: Viernveien 14 på Brønnøya i Asker. Dragehode vokser fåtallig langs toppen av kalkryggen på bildet samt litt nedover på sjøsiden av ryggen. Foto: Hallvard Elven, 3. juni 2022.

Figur 36: Viernveien 14 på Brønnøya i Asker. Fremmedarten gravbergknapp er i ekstrem spredning langs ryggen. Foto: Hallvard Elven, 3. juni 2022.

7.15 Konglungen, Spireodden

Kommune:	Asker	Dato:	3. juni 2022
Lokalitet:	Konglungen, Spireodden	Undersøker:	Hallvard Elven
Senterkoordinat:	59,832150°N 10,497250°E	Dragehodebestand:	Meget stor (ikke talt)
Eier:	Privat	Blomstringsstadium:	Rød knopp, noen få utsprungne
Verneområde?	Ja	Bille gjenfunnet?	<u>Ja</u>

Beskrivelse

Lokaliteten er en odde som strekker seg fra sydvest mot nordøst på sydsiden av Konglungen. Arealet er privateid, men hele odden er fredet som naturreservat (Spirodden naturreservat). Odden er samtidig et populært friområde, og det er ekstremt mye tråkkslitasje langs strandkanten og ut til tuppen av odden. Dragehodene vokser imidlertid oppå selve ryggen, og der er det færre stier og betydelig mindre slitasje. Planten vokser rikelig over et stort område i lysåpen kalktørreng med mye blodstorkenebb og ekstremt mye blåfjær (*Polygala* sp.). Det er også mye engknoppurt og knollmjørdurt, og spredte busker av berberis, rose, dvergmispel, geitved, einer og ask. Dragehodeglansbille er påvist på lokaliteten i 2005, 2006, 2014 og 2017, og ble gjenfunnet på lokaliteten i 2022. Bestanden er trolig stor. Fire individer ble funnet i løpet av kort tid, hvorav tre ble innsamlet. Det var også en god del bitemerker på plantene som trolig skyldes billen.

Endringer, trusler og skjøtselsbehov

Tråkk og slitasje utgjør en stor belastning på odden, men det arealet hvor dragehode vokser er mindre utsatt enn resten av odden. Det ble ikke notert noen fremmedarter under besøket, men blankmispel, sprikemispel, gråspirea og gravbergknapp er registrert derfra av andre (Artskart).

Konklusjon

Lokaliteten har god hevdtilstand og en stor bestand av både dragehode og dragehodeglansbille. Ingen akutte skjøtselsbehov. Statusen som naturreservat beskytter formodentlig lokaliteten mot større inngrep.

Figur 37: Spireodden på Konglungen i Asker. Bildet er tatt fra toppen av ryggen og nordøstover mot tuppen av odden. Dragehode vokser rikelig over et stort område her oppe på ryggen. Foto: Hallvard Elven, 3. juni 2022.

Figur 38: Spireodden på Konglungen i Asker. Langs vannkanten er det ekstrem tråkkslitasje, men arealet oppå ryggen hvor dragehode vokser er mindre utsatt. Foto: Hallvard Elven, 3. juni 2022.

7.16 Nesøya, Storenga

Kommune:	Asker	Dato:	3. juni 2022
Lokalitet:	Nesøya, Storenga	Undersøker:	Hallvard Elven
Senterkoordinat:	59,870164°N 10,540646°E	Dragehodebestand:	Ikke funnet
Eier:	Privat (flere eiere)	Blomstringsstadium:	-
Verneområde?	Nei	Bille gjenfunnet?	<u>Nei</u>

Beskrivelse

Lokaliteten ligger i kanten av et jorde øst på Nesøya, og består av en lang, gresskledd tunge som stikker ut i jordet i sydvest-retning. Innerst på tungen (mot nordøst) er det buskmark som går over i et lite skogholt. Vegetasjonen er ganske variert. Det meste av tungen er dominert av frodig gresseng som ikke egner seg for dragehode, men det er også noen tørrere partier hvor dragehode kunne vokse. Abel et al. (2013) indikerer at planten i 2012 vokste nettopp i ett av disse tørre partiene på sydsiden av tungen. I og langs skogholtet er det også flere halvåpne kalkknauser med tørrengvegetasjon som har potensial for dragehode. Hele området er imidlertid i sterk gjengroing. Det er mye trær og busker som skygger ut engpartiene, og mye høy engvegetasjon som konkurrerer med eventuelle dragehoder.

Dragehode er godt kjent fra lokaliteten fra tidligere, og dragehodeglansbille ble påvist der i 2003. I 2022 ble imidlertid verken planten eller billen gjenfunnet. Hele området ble undersøkt grundig, inkludert arealet hvor Abel et al. (2013) indikerer at planten vokste. Det finnes lite areal på Storenga som i dag virker egnet for arten. Om dragehode fortsatt finnes på lokaliteten, må det dreie seg om en meget marginal populasjon.

Endringer, trusler og skjøtselsbehov

Lokaliteten er i sterk gjengroing og har stort behov for slått og rydning dersom naturverdiene skal bevares.

Konklusjon

Lokaliteten er i sterk gjengroing, og dragehodebestanden er sterkt redusert eller muligens helt utradert. Det er lite sannsynlig at dragehodeglansbille fortsatt finnes på lokaliteten. Det er dermed også uvisst om dragehodeglansbille fortsatt finnes på Nesøya i det hele tatt. Bevaringsskjøtsel med slått og rydning anbefales for å restaurere biotopen.

Figur 39: Storenga på Nesøya i Asker. Lokalteten er en gresskledd tunge som stikker ut i et jorde øst på Nesøya. Det meste av arealet består av frisk gresseng uegnet for dragehode, men tungen har også noen tørrere partier hvor planten tidligere har forekommet. Foto: Hallvard Elven, 3. juni 2022.

Figur 40: Storenga på Nesøya i Asker. I krattskogen nordøst på lokaliteten finnes enkelte små lysninger med kalktørreng hvor dragehode kunne vokse. Ingen dragehoder ble imidlertid funnet, og arealene var generelt ganske gjengrodde. Foto: Hallvard Elven, 3. juni 2022

7.17 Kalvøya nordøst

Kommune:	Bærum	Dato:	11. juni 2022
Lokalitet:	Kalvøya nordøst	Undersøker:	Håkon Krogrud
Senterkoordinat:	59,885800°N 10,541600°E	Dragehodebestand:	Om lag 10 kloner
Eier:	Bærum kommune	Blomstringsstadium:	Blå knopp til full blomst
Verneområde?	Nei	Bille gjenfunnet?	<u>Nei</u>

Beskrivelse

Lokaliteten er en liten forhøyning med kalktørreng i den nordøstre delen av Kalvøya. Enga er omkranset av skog mot nord, øst og syd, og skråner svakt mot parklandskap mot vest. En sti skjærer gjennom enga. Enga har rik flora av bl.a. kantkonvall, knollmjørdurt, roser og markjordbær. Dragehode vokser spredt i skråningen og noe mer rikelig på toppen av bakken inntil skogkanten.

Dragehodeglansbille er påvist på lokaliteten i 2010 og 2017, men ble ikke gjenfunnet i 2022. To glansbiller ble observert på lokaliteten, hvorav kun én ble medbragt for bestemmelse, og denne viste seg å tilhøre en annen art. Lokaliteten ble også besøkt to ganger av Biofokus i 2022 i sammenheng med deres forsøk på bestandstillinger (Olberg & Lønnve 2022). Heller ikke de klarte å påvise billen. Det virker dermed mest sannsynlig at billen er borte fra lokaliteten. Tørkesommeren 2018 framstår som den mest sannsynlige årsaken, siden lokaliteten for øvrig fortsatt virker godt egnet for arten.

Endringer, trusler og skjøtselsbehov

Lokaliteten er ikke vesentlig endret siden den ble undersøkt av forfatteren i 2010. Størrelsen på dragehodebestanden ble ikke notert den gangen, men den minnes å ha vært større enn de cirka ti klonene som ble notert i 2022. Skogen rundt enga gir en viss utskygging

Konklusjon

Lokaliteten har fortsatt god hevdtilstand, men dragehodepopulasjonen har muligens minsket noe etter 2010. Dragehodeglansbille later til å være helt forsvunnet fra lokaliteten. Tørkesommeren 2018 er den mest sannsynlige årsaken til dette. Det anbefales å prøve å tilbakeføre billen ved utsetting.

Figur 41: Kalvøya nordøst i Bærum. Lokalteten er en liten kalktørreng omgitt av skog på tre sider og åpen mot parklandskap mot vest. Bildet viser utsikt vestover. Foto: Håkon Krogrud, 11. juni 2022.

Figur 42: Kalvøya nordøst i Bærum. Det ble funnet et titalls dragehodekloner, hvorav et par store. Dragehodeglansbillen later imidlertid til å være borte fra lokaliteten. Foto: Håkon Krogrud, 11. juni 2022

7.18 Kalvøya, Båtbukta

Kommune:	Bærum	Dato:	-
Lokalitet:	Kalvøya, Båtbukta	Undersøker:	-
Senterkoordinat:	59,884148°N 10,535150°E	Dragehodebestand:	-
Eier:	Bærum kommune	Blomstringsstadium:	-
Verneområde?	Nei	Bille funnet?	<u>Ja</u> (av Biofokus)

Beskrivelse

Lokaliteten er en bratt, nordvestvendt kalkskråning syd for Båtbukta vest på Kalvøya. Lokaliteten ble ikke undersøkt av oss i 2022, men Biofokus besøkte lokaliteten 4. juni 2022 og påviste da dragehodeglansbille (Olberg & Lønnve 2022). Dette er første funn av arten på denne lokaliteten. De observerte tre antatte dragehodeglansbiller, hvorav én ble samlet inn og senere bestemt til riktig art. Med dette er dragehodeglansbille kjent fra tre lokaliteter på Kalvøya. Det må samtidig nevnes at arten ikke lot seg gjenfinne på de to andre lokalitetene på Kalvøya i 2022. Lokaliteten er tidligere undersøkt av forfatteren i 2010 (Elven 2011), uten at billen den gangen ble funnet.

Endringer, trusler og skjøtselsbehov

Da forfatteren besøkte lokaliteten i 2010 fant han cirka 12 små dragehodekloner. Lokalitetens tilstand i dag er ikke nærmere beskrevet i Biofokus' rapport, og vi kan derfor ikke foreta en sammenligning. Det er svært mye folk og ekstrem tråkkslitasje i området hvor lokaliteten ligger, men det er såpass bratt akkurat der hvor plantene vokser at lokaliteten til en viss grad verner seg selv. Det dreier seg imidlertid trolig fortsatt om en meget marginal populasjon.

Konklusjon

Biofokus' funn av dragehodeglansbille i Båtbukta viser at arten fortsatt har tilhold på Kalvøya, samtidig som den later til å være borte fra de to andre kjente lokalitetene på øya. Populasjonen i Båtbukta er trolig meget marginal.

Figur 43: Båtbukta på Kalvøya i Bærum. Bildet er tatt i 2010, og viser utsikten nordover fra selve dragehodelokaliteten hvor Biofokus påviste billen i 2022. Foto: Hallvard Elven, 4. juni 2010.

7.19 Kalvøya, Kalvøya naturreservat

Kommune:	Bærum	Dato:	12. juni 2022
Lokalitet:	Kalvøya, Kalvøya naturreservat	Undersøker:	Håkon Krogrud
Senterkoordinat:	59,886200°N 10,537800°E	Dragehodebestand:	Om lag 30 kloner
Eier:	Bærum kommune	Blomstringsstadium:	Blå knopp til full blomst
Verneområde?	Ja	Bille gjenfunnet?	<u>Nei</u>

Beskrivelse

Lokaliteten er en liten kalktørreng på nordkysten av Kalvøya. Mot syd grenser enga mot offentlig plenområde. Mot nord er den avgrenset av et lite holt med furuskog som i sin tur grenser mot stranda i nord. En sti skjærer over enga fra nærmeste gangvei og mot stranda. Enga ligger så vidt innenfor Kalvøya naturreservat. Vegetasjonen er rik, med bl.a. mye tiriltunge, engtjæreblom, blodstorkenebb og skogkløver. Litt buskas av bl.a. lind, rose og mispler. Dragehode vokser rikelig over et forholdsvis lite areal.

Dragehodeglansbille ble påvist på lokaliteten i 2010 (Elven 2011), men ble ikke gjenfunnet under besøket i 2022. To innsamlede glansbiller viste seg ved nærmere undersøkelse å ikke være dragehodeglansbille. Lokaliteten ble også besøkt to ganger av Biofokus i 2022 i sammenheng med deres forsøk på bestandstillinger (Olberg & Lønnve 2022). De observerte til sammen tre glansbiller som kan ha vært dragehodeglansbille, men alle tre unnslopp. Den lave tettheten av biller og det faktum at de to billene som ble samlet inn ikke var dragehodeglansbille, tyder på at arten ikke lenger finnes på enga. Tørkesommeren 2018 framstår som den mest sannsynlige årsaken, siden lokaliteten for øvrig fortsatt virker godt egnet for arten

Endringer, trusler og skjøtselsbehov

Dragehode har fortsatt en bra populasjon på lokaliteten, og lokaliteten later ikke til å ha blitt nevneverdig forringet etter forfatterens besøk der i 2010. Tråkk og slitasje er et stort problem på Kalvøya generelt, men dette engarealet er ikke så utsatt. Foreløpig er heller ikke gjengroing et problem. Engarealet er samtidig lite, og det er også mindre enn det hadde behøvd å være. Friområdet syd for enga som holdes som plen spiser seg noen meter inn i selve naturreservatet og tar dermed av areal som kunne (og burde) vært eng.

Konklusjon

Lokaliteten har fortsatt god hevdtilstand og en bra populasjon med dragehode. Dragehodeglansbille later likevel til å være borte. Den mest sannsynlige forklaringen er tørkesommeren 2018. Det anbefales å prøve å tilbakeføre billen ved utsetting. Videre anbefales det å utvide engarealet noe ved å begrense plenklippingen til utsiden av naturreservatet.

Figur 44: Kalvøya naturreservat på Kalvøya i Bærum. Lokaliteten er et lite areal med rik tørreng som ligger i naturreservatet nord på Kalvøya. Foto: Håkon Krogrud, 12. juni 2022.

Figur 45: Kalvøya naturreservat på Kalvøya i Bærum. Den frodige enga med dragehode (midt i bildet) ligger klemt mellom et skogholt og et friområde som holdes som plen. Engarealet er lite, og plenen spiser seg et par meter inn i naturreservatet og tar dermed av areal som burde vært eng. Foto: Håkon Krogrud, 12. juni 2022.

7.20 Lilleøya, Kirkegårdsenga

Kommune:	Bærum	Dato:	30. mai + 9. juni 2022
Lokalitet:	Lilleøya, Kirkegårdsenga	Undersøker:	Hallvard Elven, Håkon Krogrud
Senterkoordinat:	59,894820°N 10,598830°E	Dragehodebestand:	Om lag 20 kloner
Eier:	Bærum kommune	Blomstringsstadium:	Rød knopp til full blomst
Verneområde?	Nei	Bille gjenfunnet?	<u>Nei</u>

Beskrivelse

Lokaliteten er en lysåpen, sydvendt bakke med tørreng like nord for Lilløyplassen naturhus på Lilleøya. Enga er for det meste ganske frisk, men har et tørrere og noe mer grunnlendt parti på midten hvor det vokser blant annet knollmjøddurt og (antatt) hvitmaure. Dragehode vokser sparsomt i dette tørrere partiet, samt meget fåtallig noe lenger nordøst på den slake ryggen som strekker seg fra lokaliteten mot Oksenøya. Dragehodeglansbille er påvist på lokaliteten i 2002 og 2005, men ble ikke gjenfunnet i 2022. Lokaliteten ble sjekket to ganger av oss (inkludert de få dragehodeindividene på ryggen mot nordøst), og ble også sjekket av Biofokus (Olberg & Lønnve 2022).

Endringer, trusler og skjøtselsbehov

Lokaliteten og området rundt har gjennomgått store endringer de siste årene. Enga var tidligere omgitt av beiteland, men i 2019 startet anleggelsen av en minnelund på Lilleøya. Nesten hele det tidligere kulturlandskapet er nå omgjort til parklandskap med svært begrensede naturverdier. Dragehodeenga fremstår i dag som en øy i dette parklandskapet.

Selve dragehodeenga har samtidig fått bedre hevdtilstand de aller siste årene. Mellom 2005 og 2019 grodde enga helt igjen med høy engvegetasjon, inkludert med rikelige mengder av den sterkt problematiske fremmedarten kanadagullris. Dragehodeglansbiller døde trolig ut i denne perioden. I dag er eng restaurert, og dragehodebestanden er på vei tilbake. Under det første besøket på lokaliteten traff vi en gruppe personer som hadde i oppdrag å skjytte eng, og som var ute for å prøve å lære seg å kjenne igjen dragehode.

Dragehodeglansbille er trolig helt borte fra lokaliteten, men lokaliteten ligger bare 300 meter fra nærmeste populasjon av arten i bunnen av Storøykilen. Muligheten for naturlig rekolonisering er dermed til stede.

Konklusjon

Lilleøya har de siste årene mistet mange av naturverdiene sine gjennom anleggelsen av en minnelund. Selve dragehodeenga har imidlertid fått bedre hevdtilstand gjennom aktiv bevaringsskjøtsel. Denne skjøtselen bør opprettholdes. Dragehodeglansbille er trolig utdødd på lokaliteten, men vil kunne returnere gjennom utsetting eller ved naturlig rekolonisering.

Figur 46: Kirkegårdsenga på Lilleøya i Bærum. Bilde tatt fra Lilløyplassen mot enga i 2019, samme år som arbeidet med minnelunden startet opp. Enga var da sterkt gjengrodd, og dragehodeglansbille var trolig allerede borte. Foto: Hallvard Elven, 30. august 2019.

Figur 47: Kirkegårdsenga på Lilleøya i Bærum. Bilde tatt fra enga mot Lilløyplassen i 2022. Enga har i dag grei hevdtilstand og en moderat populasjon av dragehode. Billen later imidlertid til å være borte. Foto: Hallvard Elven, 30. mai 2022.

7.21 Lilleøya, Storøykilen naturreservat

Kommune:	Bærum	Dato:	30. mai 2022
Lokalitet:	Lilleøya, Storøykilen naturreservat	Undersøker:	Hallvard Elven, Håkon Krogrud
Senterkoordinat:	59,894560°N 10,604210°E	Dragehodebestand:	100+ kloner
Eier:	Statsbygg	Blomstringsstadium:	Stor rød knopp
Verneområde?	Ja	Bille gjenfunnet?	<u>Ja</u>

Beskrivelse

Lokaliteten er en kalkkulle innerst i Storøykilen. Kollen inngår i Storøykilen naturreservat. Kollen har en del nakent berg og ellers åpen og svært grunnlendt kalktørreng som heller slakt mot sydvest mot Storøykilen. Tørrenga har en god del kantkonvall og blodstorkenebb, men ellers ingen særlig dominerende arter. Dragehode vokser spredt rundt om på kollen samt ganske tett i et felt i den slake sydvestskråningen mot Storøykilen. Det dreier seg for det meste om ganske små planter, men det finnes også noen store og frodige kloner. Dragehodeglansbille er påvist på lokaliteten en rekke ganger; i 1998, 2002, 2005, 2006 og 2015. Arten ble gjenfunnet i 2022 av både oss og Biofokus. Lokaliteten inngikk i Biofokus' forsøk med bestandstillinger av dragehodeglansbille, og den 27. mai 2022 talte de 159 individer av antatt dragehodeglansbille der (Olberg & Lønnve 2022).

Endringer, trusler og skjøtselsbehov

Lokaliteten har god hevdtilstand og en stor populasjon av både dragehode og dragehodeglansbille. Den bør også være moderat trygg mot større inngrep i og med at den ligger i et naturreservat. Fremmedarten vinterkarse ble observert på lokaliteten, men for øvrig ble det ikke notert fremmede arter eller andre trusler. Eventuelle endringer er ikke diskutert her da forfatteren ikke har vurdert den samme lokaliteten tidligere.

Konklusjon

Lokaliteten har god hevdtilstand og en stor populasjon av både dragehode og dragehodeglansbille.

Figur 48: Storøykilen naturreservat på Lilleøya i Bærum. Lokaliteten er en kalkkolle innerst i Storøykilen. Foto: Hallvard Elven, 30. mai 2022.

Figur 49: Storøykilen naturreservat på Lilleøya i Bærum. Utsikt fra kollen vestover mot Storøykilen. Dragehode vokser rikelig i det svakt skrånende engpartiet på bildet. Foto: Hallvard Elven, 30. mai 2022.

7.22 Oksenøya, Oksenøya bruk

Kommune:	Bærum	Dato:	30. mai 2022
Lokalitet:	Oksenøya, Oksenøya bruk	Undersøker:	Hallvard Elven, Håkon Krogrud
Senterkoordinat:	59,899500°N 10,608500°E	Dragehodebestand:	Meget stor (ikke talt)
Eier:	Statsbygg	Blomstringsstadium:	Grønn knopp
Verneområde?	Nei	Bille gjenfunnet?	<u>Ja</u>

Beskrivelse

Lokaliteten, som også kalles «Trekantenga», huser trolig Norges – og dermed også Verdens – største populasjon av dragehodeglansbille. Samtidig er området under sterkt press fra utbygging, og fremtiden til populasjonen er svært usikker.

Lokaliteten består av et trekantet område med kalktørreng som heller svakt nordvestover. Enga grenser mot fuktigere engtyper mot nordvest, mot bolighus mot nordøst, og mot blokkområde mot syd. Vegetasjonen er svært rik, med store mengder blodstorkenebb og mye knollmjødur og kantkonvall, samt noe lavt kratt av dvergmispel. I utkanten av enga finnes et bra felt med krattalant. Dragehode vokser rikelig spredd over hele enga. Det ble ikke gjort forsøk på telling, men bestanden teller utvilsomt flere hundre dragehodekloner. Dragehodeglansbille er påvist på enga en rekke ganger; i 2002, 2010, 2011 og 2014. Arten ble gjenfunnet i stort antall i 2022. Mange individer ble observert den 30. mai, hvorav tre ble samlet inn som belegg. Biofokus besøkte enga den 27. mai i forbindelse med sine forsøk på bestandstelling, og talte da 316 antatte dragehodeglansbiller (Olberg & Lønnve 2022).

Endringer, trusler og skjøtselsbehov

Lokaliteten har i flere tiår vært kjent for å ha en eksepsjonelt stor populasjon av dragehodeglansbille. Fram til cirka 2018 var enga omgitt av skog, fukteng, tidligere jorder og noe ruderatmark, samt et bolighus mot nordøst. Mellom 2015 og 2018 begynte byggingen av et nytt boligområde syd for enga, samtidig som skogholtet som skilte enga fra fuktenga mot nord ble hugget. Statsforvalteren har prøvd å jobbe for å verne selve enga, men inngrepene rundt har likevel hatt stor påvirkning på enga. De tre til fem etasjer høye blokkene er bygget tett innpå enga. Mellom enga og den nærmeste blokka er det bare et par meter. Mens enga tidligere var åpen mot syd og skjermet av skog mot nord, er den nå eksponert mot nord og delvis utskygget av blokker mot syd. Slitasjen fra tråkk er foreløpig ikke merkbar, men man må regne med at den voldsomme befolkningsøkningen tett på enga også vil føre til betydelig slitasje. Enn så lenge har lokaliteten en stor populasjon av både dragehode og dragehodeglansbille, men det er uvisst om dette vil vare.

Konklusjon

Lokaliteten huser trolig Norges (og Verdens) største populasjon av dragehodeglansbille, men store inngrep rundt enga gjør fremtiden til populasjonen høyst usikker. Man bør gjøre alt man kan for å bevare denne unikt store populasjonen av dragehodeglansbille.

Figur 50: «Trekantenga» ved Oksenøya bruk i Bærum. Bilde tatt i 2010. Lokalteten har i mange år huset Norges (og Verdens) trolig største populasjon av dragehodeglansbille. Foto: Hallvard Elven, 4. juni 2010.

Figur 51: «Trekantenga» ved Oksenøya bruk i Bærum. Bilde tatt i 2022. Området har blitt sterkt endret som følge av utbygging. Lokalteten har fortsatt en stor populasjon av dragehode og dragehodeglansbille, men det er usikkert hvordan de store inngrepene rundt vil påvirke lokaliteten fremover. Foto: Hallvard Elven, 30. mai 2022.

7.23 Ostøya, Golfbanene

Kommune:	Bærum	Dato:	15. juni 2022
Lokalitet:	Ostøya, Golfbanene	Undersøker:	Hallvard Elven
Senterkoordinat:	(flere)	Dragehodebestand:	Rikelig mange steder
Eier:	Privat	Blomstringsstadium:	Full blomst
Verneområde?	Nei	Bille gjenfunnet?	<u>Ja</u> (av andre)

Beskrivelse

Denne beskrivelsen gjelder golfbaneområdet til Oustøen Country Club i den søndre halvdel av Ostøya. Dragehodeglansbille er også funnet tre andre steder på Ostøya: på Ringerikshaugene, på Prinsen og på Klovodden. De to førstnevnte lokalitetene har egne omtaler, mens Klovodden ikke er omtalt i denne rapporten da vi ikke var klar over lokaliteten i 2022 og dermed ikke besøkte den.

Golfbanene syd på Ostøya dekker omtrent en sjettedel av øyas areal. Banene har mange kantsoner med rik kalktørreng. Dragehode vokser rikelig flere steder, og dragehodeglansbille har blitt funnet minst to steder i den vestre delen av golfbaneområdet: på Skroteplassen (funnet av Anders Endrestøl i 2009) og på Møllerenga (funnet av Gunnar Engan i 2022). Paolo Audisio gjorde det første funnet av dragehodeglansbille på øya allerede i 1989. Dette var det andre funnet av arten i Norge. Det er uvisst hvor på øya han fant arten, men det er sannsynlig at det var et sted i golfbaneområdet. Vi hadde ikke anledning til å undersøke Møllerenga eller Skroteplassen i 2022 da det ble holdt et golfkurs der på undersøkelsesdagen, men vi undersøkte to andre dragehodelokaliteter langs golfbanene; én like vest for Oust (59,867862°N 10,578064°E) og én på Prestejordet rett nord for Oust (59,869595°N 10,579611°E). Begge delokalitetene hadde rik tørrengsflora og en bra bestand av dragehode (mellom 50 og 200 kloner på Prestejordet). Det ble funnet to glansbiller på hver av lokalitetene, men alle fire billene viste seg å ikke tilhøre dragehodeglansbille. Gunnar Engans funn av arten på Møllerenga i 2022 dokumenterer likevel at arten fortsatt har tilhold langs golfbanene. Den ble også funnet to andre steder på øya i 2022, på Prinsen og på Ringerikshaugene. Man kan anta at arten finnes flere steder langs golfbanene.

Endringer, trusler og skjøtselsbehov

Golfbaneområdet syd på Ostøya har endret drastisk karakter fra 1960-tallet, da dette var jordbruksland med kornåkrer, til i dag, hvor hele det gamle jordbrukslandskapet er omgjort til golfbaner. Endringen er ikke bare positiv. Selv om kantsonene langs golfbanene fortsatt er frodige og artsrike, virker det som at endringene har slått negativt ut for noen arter. De to truede sommerfuglartene heroringvinge og lakrismjeltblåvinge har begge forsvunnet fra disse biotopene i løpet av de siste par tiårene. Sprøyting og/eller ugunstig hevd i form av slått til uheldige tider i sesongen kan ha vært medvirkende årsaker.

Under besøket i 2022 traff forfatteren en av golfklubbens ansatte som også var utdannet økolog, og som jobbet med tiltak for å bevare artsmangfoldet langs golfbanen. Det er et meget positivt signal at golfklubben ansetter personer som har som ansvar å følge opp naturverdiene langs golfbanen. For dragehodebestandene ved Prestejordet finnes en skjøtselsplan (Thylén & Reiso 2014).

Konklusjon

Vi klarte ikke å påvise dragehodeglansbille langs golfbanene på Ostøya i 2022, men arten ble funnet langs golfbanene av andre enn oss i 2022. Generelt må man anta at billen fortsatt har gode kår flere steder langs golfbanene på Ostøya siden dragehode vokser rikelig flere steder der.

Figur 52: Prestejordet nord for Oust på Ostøya. Frodig kantsone langs golfbanen med rikelige mengder dragehode. Dragehodeglansbille ble ikke funnet her i 2022, men ble påvist på Møllerenga i den vestre delen av golfbaneområdet av andre enn oss. Foto: Hallvard Elven, 15. juni 2022.

7.24 Ostøya, Prinsen

Kommune:	Bærum	Dato:	15. juni 2022
Lokalitet:	Ostøya, Prinsen	Undersøker:	Hallvard Elven
Senterkoordinat:	59,872188°N 10,558692°E	Dragehodebestand:	Om lag 100–200 kloner
Eier:	Privat	Blomstringsstadium:	Full blomst
Verneområde?	Ja	Bille gjenfunnet?	<u>Ja</u>

Beskrivelse

Lokaliteten ligger på nordvestpynten av Ostøya ved gården Prinsen. Området er privateid, men inngår i Oust Naturreservat. Dragehode er registrert mange steder rundt gården og på strandklippene mot vest, samt rundt husmannsplassen Dronningen cirka 200 meter lenger nord. Undersøkelsen begrenset seg til et stort engparti som ligger like vest for bygningene på Prinsen. Dette er en stor, flat, åpen og rik tørreng med blant annet mye bergmynte, tiriltunge, skogsveve og engknoppurt, samt svært mye hjorterot. Det er litt oppskudd av ask og rose i kantene, samt en del rosekratt midt på enga. Dragehode vokser rikelig spredt rundt om på enga.

Dragehodeglansbille er *trolig* funnet på enga før. Anders Endrestøl samlet i 2012/2013 glansbiller både på Prinsen og på Dronningen, men artstilhørigheten trenger å verifiseres (Endrestøl pers. medd.). I Artskart finnes også en registrering av arten fra Prinsen fra 2005, men den foreligger kun som observasjon uten foto og kan dermed ikke verifiseres. Imidlertid ble billen påvist med sikkerhet av oss i 2022. Fem antatte dragehodeglansbiller ble observert i løpet av kort tid under besøket. Tre av disse ble samlet inn og senere bestemt til dragehodeglansbille.

Endringer, trusler og skjøtselsbehov

Lokaliteten har god hevdtilstand og en meget bra bestand av dragehode. Noen kvaster med fremmedarten kanadagullris ble observert, men for øvrig ble ingen trusler notert. Området skjøttes i henhold til Forvaltningsplan for Oust naturreservat (Bendiksen et al. 2012). Lokaliteten er beskrevet i Abel et al. (2013), og later til å være forholdsvis uendret siden deres undersøkelser i 2012.

Konklusjon

Lokaliteten har god hevdtilstand og en stor populasjon av dragehode. Dragehodeglansbille later til å ha en bra bestand der. Lokaliteten vil være avhengig av sporadisk bevaringsskjøtsel for å bevare kvaliteten. Kanadagullrisen bør utraderes.

Figur 53: Prinsen på Ostøya i Bærum. Den undersøkte lokaliteten er et stort, flatt parti med rik kalktørreng like vest for husene. Dragehode vokser rikelig i enga, og dragehodeglansbille later til å være tallrik der. Foto: Hallvard Elven, 15. juni 2022.

Figur 54: Prinsen på Ostøya i Bærum. Dragehode i blomst. Foto: Hallvard Elven, 15. juni 2022.

7.25 Ostøya, Ringerikshaugene

Kommune:	Bærum	Dato:	15. juni 2022
Lokalitet:	Ostøya, Ringerikshaugene	Undersøker:	Hallvard Elven
Senterkoordinat:	59,866992°N 10,582515°E	Dragehodebestand:	Om lag 50–100 kloner
Eier:	Privat	Blomstringsstadium:	Full blomst
Verneområde?	Ja	Bille gjenfunnet?	<u>Ja</u>

Beskrivelse

Lokaliteten er en stor, sydvestvendt tørrengskråning som er omgitt av skog på alle kanter. Området er privateid men omfattes av Oust naturreservat. Floraen er rik og domineres av tørkeresistente arter som hjorterot, knollmjørdurt, blåfjær (*Polygala* sp.), bergmynte og fagerknoppurt. Det er litt begynnende kratt av einer og slåpetorn samt noen ungfuruer og asker. Det er flere gode felter med dragehode spredt på enga. Dragehodeglansbille er ikke påvist på akkurat det undersøkte arealet før, men Anders Endrestøl samlet i 2012 det som trolig er dragehodeglansbille cirka 100 meter lenger syd på haugen. Artstilhørigheten til disse trenger imidlertid å verifiseres (Endrestøl pers. medd.). I 2022 ble fire dragehodeglansbiller funnet og samlet inn fra enga. Mye biteskader på bladene og en del skadde blomsterhoder tyder på en stor billebestand.

Endringer, trusler og skjøtselsbehov

Lokaliteten, som tidligere har vært beiteland, var i ferd med å gro igjen på begynnelsen av 2000-tallet. Mellom 2018 og 2020 ble biotopen gjenåpnet gjennom rydding av skog og kratt, samt hogst av et granplantefelt. Skjøtselen skjer i henhold til Forvaltningsplan for Oust naturreservat (Bendiksen et al. 2012). Forfatteren har ikke selv sett lokaliteten tidligere, men i dag fremstår den som meget lysåpen og i god hevd, med gode forhold for dragehode og dragehodeglansbille.

Konklusjon

Lokaliteten har god hevdtilstand og en stor populasjon av dragehode. Dragehodeglansbille later til å ha en bra bestand der. Lokaliteten vil være avhengig av sporadisk bevaringsskjøtsel for å bevare kvaliteten.

Figur 55: Ringerikshaugene på Ostøya i Bærum. Lokaliteten er en stor, sydvestvendt tørrengskråning som er omgitt av skog på alle kanter. Både dragehode og dragehodeglansbille finnes tallrike på lokaliteten. Foto: Hallvard Elven, 15. juni 2022.

Figur 56: Ringerikshaugene på Ostøya i Bærum. Praktsandbie *Andrena cineraria* på dragehode. Foto: Hallvard Elven, 15. juni 2022.

7.26 Fornebu, Snarøya curlinghall

Kommune:	Bærum	Dato:	30. mai og 15. juni 2022
Lokalitet:	Fornebu, Snarøya curlinghall	Undersøker:	Hallvard Elven, Håkon Krogrud
Senterkoordinat:	59,887082°N 10,618756°E	Dragehodebestand:	50+ kloner
Eier:	Bærum kommune	Blomstringsstadium:	Full blomst
Verneområde?	Nei	Bille gjenfunnet?	<u>Ja</u>

Beskrivelse

Lokaliteten består av tre små kalkforhøyninger som ligger omgitt av idrettsanlegg og veier syd på Fornebu: to meget små koller på tomte til Snarøya curlinghall syd for Langoddveien, samt en noe lengre kalkrygg rett nord for veien. De tre kollene ligger mindre enn 100 meter fra hverandre. Dragehode vokser spredt på alle tre kollene, og dragehodeglansbille ble i 2005 funnet på den midterste kollen, som ligger inntil Langoddveien på tomte til curlinghallen. I 2022 gjenfant vi billen i bra antall på den samme kollen. Tre individer ble samlet inn og senere bestemt til riktig art. Imidlertid klarte vi ikke å finne arten på de to andre kollene. Man må likevel anta at arten kan forekomme på alle tre kollene.

Kollen hvor billen ble funnet er bare rundt 30 x 40 meter stor. Toppen huser en bitteliten, frodig kalktørreng med rikelig med blodstorkenebb og en god del engtjæreblom og nikkesmelle, samt med mellom 20 og 50 dragehodekloner. De to andre kollene har betydelig færre dragehoder. Rundt fem kloner ble funnet på den sydligste kollen og rundt ti kloner på kalkryggen nord for veien.

Endringer, trusler og skjøtselsbehov

De tre kollene ligger omringet av infrastruktur, som også i større eller mindre grad spiser seg innover arealet med verdifull natur på kollene. Kollen hvor dragehodeglansbille ble funnet har en del konstruksjoner på seg knyttet til idrettsanleggene på nabotomta, men disse konstruksjonene later til å være minst 15 år gamle basert på historiske bilder fra Google Earth, noe som tyder på at det ikke foregår en pågående nedbygging. På nabokollen mot syd har det imidlertid mellom 2015 og 2018 blitt dumpet en haug med grus på engareal hvor det vokser dragehode (basert på bilder fra Google Earth). Små og store inngrep som dette utgjør en trussel mot alle tre kollene.

Konklusjon

Dragehodeglansbille finnes fortsatt på den ene kollen ved Snarøya curlinghall hvor arten ble påvist i 2005. Det er uvisst om den også finnes på de to andre, nærliggende kollene, men alle tre kollene har potensial for å huse arten. Forekomstarealet er et meget lite, og bestanden trues av mange typer små og store inngrep, enten tilsiktede eller utilsiktede.

Figur 57: Snarøya curlinghall på Fornebu i Bærum. Bildet viser kollen hvor dragehodeglansbille ble funnet i 2005 og igjen i 2022. Det er små forhold. Foto: Hallvard Elven, 30. mai 2022.

Figur 58: Snarøya curlinghall på Fornebu i Bærum. På nabokollen har det mellom 2015 og 2018 blitt dumpet en haug med grus på engareal hvor dragehode trolig vokste. Noen få dragehodeindivider står igjen helt i kanten av grusen. Foto: Hallvard Elven, 30. mai 2022.

